

KURUMLAR VERGİSİ VE GEÇİCİ VERGİDE MALİ REVİZYON

Mehmet BİNGÖL
Maliye Eski Hesap Uzmanı

TÜRMOB YAYINLARI- 115
ANKARA - 2000
Sirküler Rapor Serisi
Seri No : 2000 - 6

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın -Yayın Servisi

Sirküler Rapor kitaplarında yer alan yazılarda ileri sürülen görüşler yalnızca yazarlarına aittir. Yayıncı kuruluş TÜRMOB' u bağlamaz.

ÖNSÖZ

Muhasebecilik, Mali Müşavirlik mesleğinin temeli, hiç kuşku yoktur ki bilgi ve birikime dayanmaktadır. Mesleki gelişimin yolu da sürekli mesleki eğitimden geçmektedir. Mesleki eğitime katkı sağlaması ve uygulamalara yol göstermesi amacıyla yayınlamaya başladığımız **Sirküler Rapor serisi** bu amacımıza ulaşmada oldukça önemli bir fonksiyon üstlenmiştir.

Geçtiğimiz bir yıllık dönemde **Sirküler Rapor serisi** meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin büyük takdirini toplayarak, yoğun bir ilgiyle karşılanmıştır. Böylesi geniş bir talebi karşılama uğraşımız devam ederken, eğitim serisinin sürekli hale gelmesi yönünde talepleri karşılamak için çalışmalarımızı aralıksız sürdürmekteyiz.

Sirküler Rapor kitaplarımız bir okuma komisyonu tarafından incelendikten sonra basılarak sizlerin istifadesine sunulmaktadır.

Siz değerli meslektaşlarımızın ve stajyerlerimizin beğeni ve takdirini toplayan 2000-6 Seri Numaralı bu kitabı; Maliye Eski Hesap Uzmanı Mehmet BİNGÖL tarafından hazırlanan "**KURUMLAR VERGİSİ VE GEÇİCİ VERGİDE MALİ REVİZYON**" isimli eser oluşturuyor. Bu çalışma bir kaynak kılavuz niteliğinde olup konuyu örnekleri ile açıklamaktadır.

Kitabın, meslek camiamıza ve uygulamacılara faydalı olmasını diliyorum. Eğitim serimize gösterilen ilgi ve destekten dolayı meslektaşlarımıza ve stajyerlerimize teşekkürlerimi sunarım.

Uğur BÜYÜKBALKAN
Genel Sekreter

İÇİNDEKİLER

Usule İlişkin İşlemler	1
Değerleme Konuları	3
İndirim ve İstisnalar	12
Amortisman Konuları	20
Yeniden Değerleme	27
Giderler	31
Geçici Verginin Hesabı, Beyanı ve Ödenmesi	41
KDV Muameleleri	60
Mahsup İşlemleri	63
Belli Başlı Damga Vergisi Konuları	65
Vergi ve Dağıtılabilir Karın Hesaplanması	67
Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi Stopajının Hesabı	72
EKLER	77

KURUMLAR VERGİSİ VE GEÇİCİ VERGİDE MALİ REVİZYON

Usule İlişkin İşlemler

1. Defterlerin açılış tasdikleri yapılmış mı?

Yasal defterlerin ait olduğu dönemden bir ay önce, yeni işe başlamalarda da işe başlamadan önce (=tescil tarihi itibarıyla) şirketin kanuni ve iş merkezinin bulunduğu yerdeki Noter'e tasdik ettirilmesi gerekir. Defterlerini ertesi yıl da kullanmak isteyenler ise tasdiklerini Ocak ayı içinde yeniletirler.

İmalat defterine kaydedilmesi gereken bilgiler bilgisayar ile tutulan yevmiye defterinde bulunuyorsa ayrıca "imalat" defteri tutulmasına gerek yoktur.

2. Defterlerin kapanış tasdikleri yapılmış mı?

Yevmiye defterinin Ocak ayı sonuna kadar Notere ibraz edilmesi ve son kaydın altına "görölmüştür" şerhinin konulması, envanter defterinde de Mart ayı sonuna kadar "kapanış kaydı" yaptırılması gerekir.

3. Yevmiye defterine kapanış tasdikinden sonra işlem yapılabilir mi?

Bir önceki hesap dönemine ait olupta çeşitli nedenlerle işlenemeyen evraklar, envanter ve değerlendirme işlemleri kapanış tasdikinden sonra da yev-

miye defterine işlenebilir. Kapanış tasdiki "defterin kapanması" anlamını taşımaz, Noterce o tarihe kadar işlendiğinin görüldüğünü kanıtlar.

4.Defterlerin işlenmesinde kayıt zamanına uyulmuş mu?

Muhasebe fişi kullanılan firmalarda işlemlerin bu fişlere yazılması deftere işleme hükmündedir. Ancak işlemler en geç 45 gün içinde defterlere intikal ettirilmek zorundadır Bu süre ilgili ayın başından başlar.

5.Amortisman kayıtları ve yeniden değerlendirme işlemleri nasıl tutulmaktadır?

Amortisman kayıtları envanter defterinin ayrı bir yerinde gösterilebilir veya bunun için ayrı bir "amortisman" defteri tutulabilir Eğer defter tutulmuyorsa bu kayıtlara ilişkin hesaplama listelerinin veya bilgisayar raporlarının şirket yetkililerince imzalanıp yasal defterler ile birlikte muhafazası gerekir

6.Amortisman kayıtları bağımsız bir defterde tutulmamış ise topluca envanter defterine geçirilmiş mi?

Amortisman kayıtları topluca envanter defterine aktarılmasında fayda bulunmamaktadır.

Değerleme Konuları

1.Tahsili gecikmiş alacak var mı? Bunlar dava veya icra safhasına intikal ettirilerek şüpheli alacak karşılığı ayrılmış mı?

Şüpheli alacak karşılığı ayrabilmek için alacağın daha önceden "hasılat" olarak yazılmış olması, ilgili yıl dava veya icra safhasına intikal ettirilmesi ve bunun ciddi bir şekilde izlenmesi gerekir.Ayrıca kanuni takibata değmeyecek alacaklar için de yazılı olarak bir defadan fazla istenmiş olması şartıyla karşılık ayrılabilir

2.Şüpheli alacak karşılığı ayrılmış alacaklardan tahsilat veya teminat alma var mı?

Varsa bu tutarların gelir yazılması gerekir

3.Sulh yoluyla alınmasından vazgeçilmiş alacak var mı?

Varsa bunların "değersiz alacak" olarak gider yazılması gerekir

4.Yabancı para ile olan alacak ve borçlar değerlemeye tabi tutulmuş mu?

Yabancı para ile olan alacak ve borçlar V.U.K. genel tebliğine uygun olarak değerlemeye tabi tutulur. Lehte ve aleyhteki kur farkları ilgili hesaplara atılarak gelir veya gider yazılır

5.Döviz kasası ve döviz tevdiat hesapları değerlendirme işlemine tabi tutulmuş mu?

Döviz kasası Maliye Bakanlığı tebliğindeki "efektif" kuru üzerinden, döviz tevdiat hesapları ise "döviz" kuru üzerinden değerlendirilir.

6.Senet reeskontu yapılmış mı?

Alacak senetleri reeskontu borç senetleri reeskontundan büyük ise reeskont yapılır Böylece dönem karı azalır Reeskont tutarları ertesi yıl ters kayıtla kapatılır

Borç senetleri alacak senetlerinden büyük ise dönem karını arttıracığı için reeskont yapılmaz. Ancak halka açık şirketlerde zorunlu olarak yapıldığı için bu nedenle karda meydana gelen artış kurum beyannamesinde "diğer indirim" olarak matrahtan düşülür.

Ayrıca reeskont uygulaması banka, bankerler ve sigorta şirketleri için zorunlu bir uygulamadır.

7.Reeskont iç iskonto yöntemi ile mi yapılmış?

Reeskont işlemi iç iskonto yöntemi ile yapılır ve senet üzerinde faiz oranı yoksa T.C. Merkez Bankası'nın "avans" işlemlerinde esas aldığı oran uygulanır.Bu oran halihazırda %70'dir 238 sıra nolu VUK genel tebliğine göre Merkez Bankasının "avans" işlemlerinde uyguladığı oran esas alınmaktadır. Ek:1-İç iskonto formülü

8.Senetsiz alacak ve borçlar reeskonta tabi tutulmuş mu?

Halka açık şirketler için sermaye piyasası mevzuatı uyarınca vadesi üç ayı aşan alacaklar için yapılarKurumlar vergisi beyannamesinde ilave veya indirim yapılır

9.Çek reeskontu yapılmış mı?

Halka açık şirketlerde Sermaye piyasası mevzuatı uyarınca zorunlu olarak yapılır Dönem karının tespitinde gider yazılır ancak vergi idaresinin görüşüne göre, bu tutarlar kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir. Çek reeskontunda bir önceki döneme ilişkin azalma var ise bu durumda bu tutar "diğer indirim" olarak matrahtan düşülmür.

Ancak bu konudaki en son gelişme "çeklerde de reeskont yapılabileceğine ve bunun mali bilançoda gider yazılabileceğine" ilişkin bir DANIŞTAY kararının verilmiş olmasıdır

Dolayısıyla bundan böyle vadeli çekler için de reeskont hesaplayarak gider yazılması hususunun sermaye piyasasına tabi olmayan şirketler için de uygulanması düşünülmelidir.

10.Kabul kredili poliçelerde faiz tutarı reeskont işlemine (faizin ilgili yıllara kistelyevm suretiyle gider yazılması) tabi tutulmuş mu?

Reeskont yapmak zorunlu değildir. Eğer yapılırsa senetteki faiz oranına göre, belli değilse değerlendirme günündeki LIBOR oranına göre iç iskonto yöntemi ile yapılır

11.V. U. K.'na uygun "kıymeti düşen emtea" var mı? Varsa takdir komisyonu kararı alınmış mı?

Doğal afetler nedeniyle veya bozulma, çürüme, kırılma, çatlama, paslanma gibi haller neticesinde değerinde azalış olan mallar için hesap dönemi kapanmadan önce ilgili Takdir Komisyonu'na bir liste ve envanter defteri ile başvurulması ve bilanço tanziminden önce kararın alınması gerekir Takdir Komisyonuna başvurulmadan önce de dayanak oluşturması açısından imha edilecek emtea ile ilgili olarak ilgili mercilerden (Belediye v.b. gibi) rapor alınması uygun olacaktır

158=stok değer düşüklüğü hesabında izlenen bu tutar giderlere intikal ettirilir.

12.Maliyet bedelleri hesaplanmayan üretim artıkları var mı? Varsa bu ürünler "emsal" bedelle gelir yazılmış mı?

Maliyet bedelleri hesaplanmayan üretim artıklarının emsal bedelle değerlendirilmesi ve gelir yazılması gerekir Bunun için son üç aydaki (Aralık, Kasım, Ekim) aylık satış miktarlarının emsal bedeli tayin edilecek malın miktarının %25'inden az olmaması gerekir Az değilse "ortalama satış fiyatı"na göre hesaplama yapılır az ise "takdir komisyonu"na başvurularak emsal bedel tayin edilir.

13. Aktif ve pasif geçici hesaplar kullanılarak gider ve gelir unsurlarında dönemsellik ilkesi uygulanmış mı? "Karşılık" ayırmak suretiyle gider yazma uygulaması yapılmış mı?

Personele yıllık kardan temettü ikramiyesi verilmesi, Kredi ve tahvil faizleri, toplu sözleşme zam farkları, sigorta giderleri, tüketicinin korunması hakkında kanun çerçevesinde verilen garantiler için ayrılan garanti karşılıkları, tabii afetler ve sivil savunma fonu hesabına ödenen tutarlar ciro primleri, promosyon gider karşılıkları, geçmiş dönemle ilgili ecrimisiller, Aralık ayı telefon-su-elektrik-doğal gaz bedelleri-TCDD faturaları, Aralık ayı SSK Primleri ve buna benzer cari döneme ait gider unsurları ödeme gelecek yılda yapılacak olsa bile ilgili dönemde gider yazılırlar

Aynı şekilde cari yıla ilişkin gelirler de tahsil edilmemiş olsalar da "karşılık" hesabı kullanılarak ilgili döneme gelir yazılırlar

14. Yabancı para cinsinden olan avansların kur farkları sonuç hesaplarına mı intikal ettirilmiş yoksa, ilgili stok veya sabit kıymet hesapları ile ilgili mi kurulmuş?

Alınan ve verilen avanslar dönem sonunda değerlendirilmez. Avans olma vasfını kaybedip dövizli borç veya alacak haline dönüştüğünde veya ödeme/taahhüt durumunda gider/gelir yazılır veya ilgili mal veya sabit kıymet hesabına kaydedilir.

15.Vadeli mevduat hesapları için 31.12 tarihi itibariyle faiz tahakkuku yapıp gelir yazılmış mı?

Vadeli mevduat hesapları için faiz tahakkuku yapılmaz. Zira mevduat kişi açısından "alacak" mahiyetinde olduğundan "mukayyet" değerle değerlendirilir. Eğer provizyonel olarak gelir yazılmış ise kurumlar vergisi beyannamesinde indirilir. Ancak, Maliye Bakanlığı'na yayımlanan 67 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ile vadeli mevduat işlemlerinde değerlendirilme gününe kadar oluşan faizin gelir yazılması gerektiği belirtilmiştir.

16.Dövizli faturaların düzenlenme tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süre için K.D.V'.li fatura düzenlenmiş mi? Tahsil tarihi yıl aşıyorsa 31.12 tarihi itibariyle değerlendirilme yapılmış mı?

Bunlar için tahsil tarihinde K.D.V'.li fatura düzenlenmesi ve 31.12. tarihi itibariyle de fatura düzenlenip değerlendirilmesinde yarar vardır

17.Dövizle endeksli TL. faturalar için 31.12. tarihi itibariyle değerlendirilme yapılmış mı?

Bunlar için tahsil tarihinde K.D.V'.li fatura düzenlenmesi mecburiyeti vardır, ayrıca 31.12. tarihi itibariyle de fatura düzenlenip değerlendirilmesinde yarar vardır

18.Şirket kasasındaki ortalama nakit ne kadar? Günlük ihtiyaçların çok çok ötesinde aşırı nakit var mı?

Aşırı nakit varsa bunun ortaklarca işletmeden çekildiği varsayılır. Bu ne-

denle adatlendirma tablosu hazirlanir ve Merkez Bankasi'nin kisa vadeli krediler icin tespit ettiği faiz oranı (avans) esas alınarak gelir yazılması gereken tutar hesaplanır.

19.Şirket ortaklarının işletmeye borçları var mı? Varsa bunlara faiz tahakkuk ettirilmiş mi?

Adatlendirma tablosu hazirlanir ve Merkez Bankasi'nin kisa vadeli krediler icin tespit ettiği faiz oranı (avans) esas alınarak hesaplanan tutar gelir yazılır

20.Şirketin ortaklarına borçları var mı?

Varsa bunlar gerçek borç mu, yoksa kasanın açık vermesi sebebiyle yapılan zorunlu muhasebe işlemlerinden mi kaynaklanmış? Eğer böyle ise bunun sebepleri nedir? Şirket bu borcu dolayısıyla ortaklarına faiz ödüyor mu? Ya da bu borç başka bir değere endekslenmiş mi?

21.Montaj safhasından sonraki tecrübe imalatı giderleri doğrudan gider yazılmış mı?

Yapılan iş karşılığında bozuk ta olsa bir mamul elde edildiğinden bu giderler "yatırım maliyetine" verilerek aktifleştirilemez. Sonuç hesaplarına intikal eder.

22.Goodwill değerlemesi

Bir işletmenin devralınması sırasında ortaya çıkan ve işletmenin itibarı,

teşkilatı, tecrübesi, müşteri potansiyeli, v.b. gibi unsurlarının yarattığı değerdir. Mukayyet değerle değerlendirilir ve bu değer üzerinden beş yılda amorti edilir.

23.A veya B tipi yatırım fonu katılma belgelerinin 31.12 tarihi itibarıyla değerlendirilmesi sonucu gelir yazılan bir tutar var mı?

Bu tutarlar 4369 sayılı yasadaki kurumlara vergisi beyannamesinde "diğer indirim" olarak matrahtan düşülmüştü. Ancak Vergi Usul Kanununun ilgili değerlendirme maddesinde yapılan değişikliklerle yıl sonunda yapılan değerlendirme nedeni ile oluşan farklar kazançta dahil olacak veya kazançtan indirilecektir.

24.Portföyünün en az %51'i Türkiye'deki şirketlerin hisse senetlerinden oluşan A tipi yatırım fonu geliri var mı?

Bu fonların katılma belgeleri alış bedeli ile değerlendirilir. Yıl sonu değeri ile alış bedeli arasındaki fark sonuç hesaplarına yansıtılmış ise kurumlara vergisi beyannamesinde ilave veya indirim olarak işleme tabi tutulurlar.

25.Vadesi 2000 veya daha sonraki yıllar olan Hazine Bonosu veya Devlet Tahvillerinin 1998 ve önceki yıllarda reeskont suretiyle gelir yazılan ve o yılların vergi beyannamelerinde "diğer indirim" olarak o yıllar matrahlarından düşülen tutarlar 1999 yılı matrahına eklenmiş mi?

Bu tutarlar Vergi Usul Kanununun ilgili değerlendirme maddesinde yapılan

değişiklikle 1999 yılından itibaren yıl sonunda "borsa rayici" ölçüsüne göre yapılacak değerlendirme nedeni ile 1998 ve önceki yıllardaki gelir reeskontları yıllık beyannamede "diğer ilaveler" olarak matraha dahil olacaktır

26. Yabancı Devlet Tahvilleri ile özel sektör tahvil ve benzeri borçlanma kağıtlarının reeskont gelirleri matraha dahil edilmiş mi?

Bu tutarlar Vergi Usul Kanununun ilgili değerlendirme maddesinde yapılan değişiklikle 1999 yılından itibaren yıl sonunda yapılacak değerlendirme nedeni ile 1998 ve önceki yıllardaki gelir reeskontları yıllık beyannamede "diğer ilaveler" olarak matraha dahil olacaktır.

27. Vadesi 2000 veya daha sonraki yıllar olan Hazine Bonosu veya Devlet Tahvillerinin 1999 yılına ilişkin gelir tutarı "borsa rayici"ne göre hesaplanıp 1999 yılı matrahına eklenmiş mi?

Vergi Usul Kanununun 279. Maddesi uyarınca bu menkul kıymetlerin "borsa rayici" ile değerlendirilmesi gerekir. Eğer değerlendirme gününden önceki gün olan 30 Aralık tarihinde bu menkul kıymetler işlem görmemiş ise işlemiş faiz dikkate alınarak değerlendirme yapılacak ve gelir yazılacaktır

28. Yıl sonu itibariyle yapılan "repo veya ters repo" işlemi var mı? Varsa geri satışı ertesi yıl olan "repo" işleminde gelir nasıl hesaplanmış?

Repo işleminde alınan menkul kıymet "teminat" olarak alındığından, başka deyişle bu menkul kıymeti geri satma taahhüdü olduğundan menkul

kıymetin o andaki mülkiyetine sahipmişiz gibi "borsa rayici"ne göre değerlendirilme yapılmayacaktır. Burada repo işleminde alınacak faiz belli olduğuna göre bu faiz kıstelyevm surtiyle faizin 1999 yılına isabet eden kısmı gelir yazılacaktır.

Menkul kıymeti repo için elden çıkaran banka veya aracı kurum ise bu kıymeti 31.12.1999 itibariyle "borsa rayici" ile değerleyecektir. Zira menkul kıymet kendisine aittir ve repo vadesi sonunda kendisine dönecektir. Ancak repoda geçen süre dolayısıyla müşteriye ödenmesi gereken faizin 1999 yılına isabet eden kısmı 1999 yılına kıstelyevm suretiyle gider yazılacaktır.

İndirim ve İstisnalar

1.İştirak kazançları kurum matrahından indirilmiş mi?

Sadece tam mükellef kurumlardan alınan kar payları iştirak kazancı sayılır. Temettülerin tahsilatı sırasında B.S.M.V ödenmişse veya başka giderler yapılmışsa alınan temettüler net olarak gelir yazılır. Net olarak yazılmadı ise bu ödemeler K.K.E.G.' lere alınır.

Yurtdışı şirketlerden alınan temettüler iştirak kazancı sayılmaz. Bu temettüler kara dahil edilir, ancak yabancı ülkenin temettü üzerinden yaptığı vergileme hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilir.

2. İntifa senetleri veya yönetim kurulu üyeliği nedeniyle alınan temettüleri iştirak kazancı olarak dikkate alınmış mı?

Şirket personelinin iştirak edilen şirketlerdeki "yönetim kurulu" üyeliği nedeniyle alınan temettüleri ve intifa senetlerinden alınan temettüleri iştirak kazancı sayılır

3. Yedek akçelerin sermayeye eklenmesi suretiyle alınmış bedelsiz hisse senedi var mı?

Varsa bunlar iştirak kazancı olarak dikkate alınır Alınan bedelsizler "iştirakler" hesabına borç, temettü gelirleri hesabına alacak yazılır

4. Dönem karının sermayeye eklenmesi suretiyle alınmış bedelsiz hisse senedi var mı?

Varsa bunlar iştirak kazancı olarak dikkate alınır Alınan bedelsizler "iştirakler" hesabına borç, temettü gelirleri hesabına alacak yazılır

5. Maliyet artış fonunun sermayeye eklenmesi suretiyle alınmış bedelsiz hisse senedi var mı?

İştirak edilen şirketten alınan bu bedelsizler "iştirakler" hesabına borç "fonlar" hesabına alacak yazılmak suretiyle bilançoya alınır iştirak kazancı olarak dikkate alınmazlar Pasifteki fonda biriken bu tutarlar sermayeye eklenebilir.

6. Gayrimenkul veya iştirak satış karlarının sermayeye eklenmesi suretiyle alınmış bedelsiz hisse senedi var mı?

İştirak edilen şirketten alınan bu bedelsizler "iştirakler" hesabına borç "fonlar" hesabına alacak yazılmak suretiyle bilançoya alınır. İştirak kazancı olarak dikkate alınmazlar. Pasifteki fonda biriken bu tutarların sermayeye eklenemeyeceğine ilişkin Vergi İdaresi muktezaları bulunmaktadır.

7.A tipi yatırım ortaklığından alınan temettü var mı?

4369 sayılı yasa ile yapılan değişlikle 1999 yılından itibaren bu temettü ler kurum matrahına dahil olacaktır.

Yatırım ortaklığı bünyesinde ödenen stopaj yıllık kurum vergisinden mahsup edilir.

8.4369 sayılı yasa öncesi hükümlerine göre Yatırım indirimi tutarının tespiti :

Yatırım indirimi kurumlar vergisinden istisna olup sadece %15 nispetinde gelir vergisi stopajına tabidir. (Fon dahil %16,5)

Yatırım indiriminden yararlanmak için Yeminli Mali Müşavirlik tasdik raporuna ihtiyaç vardır. 1999 yılı için tasdik sınırı 100 milyar liradır. Tam tasdik yaptıranlar için ayrıca yatırım indirimi raporu gerekmez.

İstisnanın tespitindeki genel esaslar şöyledir.

- Harcama esası vardır Avans ödemeleri harcama sayılmaz.
- İthal edilen yatırım mallarında fiili ithal şartı vardır
- Teşvik belgesi müracaat tarihinden önce yapılmış yatırım harcamaları yatırım indiriminden yararlanmaz.
- Belgedeki özel şartların ifa edilmesi gerekir.
- Belgedeki vize şartları yerine getirilmiş olmalıdır
- Yapılan harcamalar global listeye uygun olmalıdır
- Mevzuata göre kapsam dışı harcama olup olmadığı tespit edilmelidir
- Yatırım indirimi oranı doğru uygulanmalıdır
- Arazi veya arsa bedelleri yatırım indiriminden yararlandırılmaz.
- Montaj aşamasındaki tecrübe imalatı giderleri montaj giderleri içinde düşünülerek yatırımın maliyetine atılır Montajdan sonraki esas tecrübe imalatı giderleri cari harcama olarak dikkate alınır
- Yararlanılmayan yatırım indirimi endekslemeye tabi tutulur 1.1.1995 tarihinden önce alınan teşvik belgeleri endekslemeye tabi tutulmaz; 1995, 1996 ve 1997 yıllarında alınan belgeler en fazla üç yıl; 1998 yılından itibaren alınan belgeler ise süresiz olarak endekslenebilir.

9.4369 sayılı yasa sonrası hükümlerine göre Yatırım indirimi tutarının tespiti ve "öngörülen yatırım indirimi uygulaması":

4369 sayılı yasa ile "peşin yatırım indirimi" esası getirilmiştir Buna göre

1999 yılı kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesinden önce teşvik belgesi alınması şartıyla planlanan yatırım tutarları henüz bir harcama yapılmadan yatırım indirimi olarak kazançtan istisna edilecektir. Ancak dönem sonuna kadar sözkonusu tutarın en az %90' ı gerçekleştirilmiş olmalıdır

Yıllık vergi karşılığını hesaplayıp ona göre de kar dağıtımını yapan ancak Kurumlar Vergisi beyannamesinden önce teşvik belgesi alan ve beyannamede yatırım indirimi uygulayan şirketlerde tahakkuk eden vergi ile karşılıktaki vergi arasındaki fark ertesi yıl dağıtılabılır kara eklenir. Ancak vergi beyannamesinde "diğer indirim" olarak indirilir. Ayrıca bu konuda Sermaye Piyasası Kurulu' na bilgi verilir

10.B tipi yatırım or taklğından gelen kar payı var mı?

Bu kar payları kurumlar vergisi matrahına dahil edilir.

11.A tipi yatırım fonu katılma belgelerinin fona geri verilmesi dolayısıyla elde edilen kazanç var mı?

Bu kazançlar kurumlar vergisine tabidir. Fonun bünyesinde yapılan tevki-fat yıllık vergiden mahsup edilir.

12.A tipi yatırım fonu katılma belgelerinin 31.12 tarihi itibariyle değerlenmesi sonucu gelir yazılan bir tutar var mı?

Bu tutar 4369 sayılı yasadın önce kurumlar vergisi beyannamesinde diğer indirim olarak matrahtan düşüliüyordu. Ancak Vergi Usul Kanununun ilgili değerieme maddesinde yapılan değışiklikle yıl sonunda yapılan değeri-

leme nedeni ile oluşan farklar kazanca dahil olacak veya kazançtan indirilecektir.

Portföyünün %51'i Türkiye'deki şirketlere ait olan fonların katılma belgeleri değerlendirilmez. Değerlendirilip gelir yazılmışsa beyannamede indirilir.

13.Gayrimenkul ve iştirak hissesi satış karı istisnası var mı?

-Satışa konu kıymetler iki tam yıl süre ile şirket aktifinde yer almışlar mı?

-Sermaye arttırımı kararı alınarak resmi mercilere başvuru yapılmış mı?

-Önceki yıllar istisnalarında sermaye arttırımı işlemi K.Vbeyannamesinin verileceği tarihe kadar tamamlanmış mı?

-Satış bedeli nakden tahsil edilmiş mi ?Yevmiye maddesi nasıl yazılmış?

-Satış vadeli ise müteakıp iki yıl içinde tahsil edilen bedeller istisnadan yararlandırılmış mı?

-Satış ile ilgili giderler (halka açılma ile ilgili S.P.K. payı, aracı kurum komisyonu v.b. gibi) ne yapılmış? Satış kazancından mı düşülmüş veya doğrudan gider mi yazılmış? Doğrudan gider yazılmalı ancak K.K.E.G.lere eklenmelidir.

14.Üretim tesisleri (turizm yatırım veya işletme belgesine sahip turizm tesisleri dahil) ve bunlara ilişkin gayrimenkullerin başka bir sermaye şirketine aynı sermaye olarak konulması istisnası var mı?Var-sa;

-Gayrimenkuller üretim tesisi ile birlikte mi konulmuş?

-Yeni kurulacak şirketin sermayesi 5 milyon A.B.D. Doları mı?

-Yeni kurulan şirket teşvik belgesini almış mı ?

-Teşvik belgesi yoksa yabancı ortak var mı ve asgari yatırım tutarına ulaşılmış mı?

15.Emisyon primleri var mı?

Hisse senetlerinin kuruluşta veya sermaye arttırımı sırasında itibari değerinin üzerinde elden çıkarılması sonucu sağlanan kazançlar kurumlar vergisinden istisnadır Özsermaye grubundaki "520=sermaye yedekleri" hesabında yer alan bu tutar gelir vergisi stopajına tabidir.

Ancak gelir vergisi stopaj oranı 2002 yılı sonuna kadar "sıfır"dır

16.Rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde edilen kazanç var mı?

Bu kazançlar kurumlar vergisinden istisnadır.

4369 sayılı yasa ile birlikte 1999 yılından itibaren bu gelirler "vergiden istisna kazançlar tertibinden" gelir vergisi stopajına tabi olacaktır NİSPET %16,5(fon dahil)

17.Finansman fonu uygulaması var mı:

4369 sayılı yasadan önceki hükümlere göre uygulanan bir teşvik olup ödenecek vergiyi bir yıl süre ile faizsiz olarak erteler (1999 yılından önce alınan belgelere uygulanır.)

Ayrılan finansman fonu ertesi yıl matraha eklenir.

Uygulama için teşvik belgesi alınmış ve belgede yatırım indirimi teşvikine yer verilmiş olmalıdır

Finansman fonu, fon öncesi kurumlar vergisi matrahının %20'sini ve yatırım tutarını geçemez.

Harcamaların "Ocak-Nisan" ayında yapılmasında yarar vardır böylece Merkez Bankasında bloke edilen para bir an önce çözülür

Finansman fonu "vergi karşılığı" hesabını değiştirmez, başka deyişle bu istisnanın yarattığı vergi avantajı dağıtılabılır karı etkilemez. Vergi karşılığı finansman fonu yokmuş gibi hesaplanır. Ertelenen vergiler 368 veya 438 "kamuya ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar" hesabında izlenir.

18.Vergi ertelemesine konu olabilecek AR-GE (Araştırma – Geliştirme) harcamaları var mı? Varsa bunlar için gerekli ön çalışma yapılmış mı veya Bakanlığa başvuru sözkonusu mu?

Ödenecek kurumlar vergisini üç yıl süre ile erteler. Yatırım harcamaları, işletme harcamaları ve personel harcamaları bu kapsamdadır Ertelenecek

vergi harcama tutarını ve kurumlar vergisinin %20'sini geçemez. Ertele-
nen vergi 9 eşit taksitte geri ödenir.

Amortisman Konuları

1.Amortisman tabi sabit kıymet satışı var mı? Varsa Maliyet Artış Fonu uygulaması yapılmış mı?

Maliyet Artış Fonu uygulaması için satılan sabit kıymetin aktifte en az iki tam yıl bulunması gerekir Endeksleme yeniden değerlendirme oranları ile yapılır ve alış-satış yılları dikkate alınmaz. Zarar kabul edilmez. Maliyet Artış Fonu her hal ve takdirde avantaj yaratmaktadır Ek:2 Örnek tablo

Hesaplanan maliyet artış fonu 524 "sermaye yedekleri" hesabında muhasebeleştirilir.

2.Binek oto satışı var mı? Maliyet Artış Fonu uygulaması yapılmış mı? Kanunen Kabul Edilmeyen Gider yazılan amortismanlar vergisiz gelir yazılmış mı?

Maliyet Artış Fonu uygulaması her hal ve takdirde avantaj yarattığı için zorunlu bir uygulama olmalıdır Eğer Maliyet Artış Fonu uygulaması yapıldı ise önceki yıllarda Kanunen Kabul Edilmeyen Gider yazılan amortismanların yıllık beyannamede "vergisiz gelir" olarak "diğer indirim" adı altında indirimi söz konusu olmaz. Maliyet Artış Fonu uygulanmadı ise bu tutarlar vergi matrahından indirilmelidir.

3.Gayrimenkul satışı var mı? Varsa satış karı sermayeye eklenecek mi? Ya da MAF uygulamasından mı yararlandırılacak?

İki yöntemle göre vergi hesabı yapılmalı ve mukayese edilerek hangisi avantajlı ise o uygulanmalıdır

4.İştirak hissesi veya ortaklık payı satışı var mı? Satış karı sermayeye mi eklenecek yoksa Maliyet Artış Fonu uygulaması mı yapılacak?

İki yöntemle göre vergi hesabı yapılmalı ve mukayese edilerek hangisi avantajlı ise o uygulanmalıdır

5.Amortisman usulü ve süresinin seçiminde, şirketin vergi matrahı ve müteakip yıllar vergi matrahları ve diğer faktörler dikkate alınmış mı?

Prensip olarak enflasyonist konjonktür ve kurumlar vergisi matrahı varsa "azalan bakiyeler usulü ve 5 yıllık süre", sadece stopaj matrahı varsa "normal usul ve 5 yıllık süre", komple yeni yatırımlarda ise "normal usul ve faydalı ömür" esas alınmalıdır Ancak şirketin durumu ve olayın özelliği gözönünde bulundurulmalıdır Süre ve yöntem seçimi için ekteki tablolara bakınız.

Ek:3,3A Beş yıllık süre,yeniden değerlemesiz

Ek:4,4A Beş yıllık süre, yeniden değerlemeli

Ek:5,5A On yıllık süre, yeniden değerlemesiz

Ek:6,6A On yıllık süre, yeniden değerlemeli

Bu tablolar, sabit kıymetin hangi yıllarda ve hangi tutarlarda amorti edildiği, yeniden değerlemenin yarattığı ilave amortismanlar, sürenin uzun ya da kısa olmasının yeniden değerlemeye etkisi hakkında genel bir fikir vermektedir.

Yeniden değerlendirme yapıldığında yeniden değerlendirilen sabit kıymetin amortisman süresinin sonunda ayrılan yeniden değerlendirme fonu kadar fazladan amortisman ayrılmış olur. Ek 4 deki tablodan da görüleceği üzere 1000 liralık sabit kıymet için süre sonunda 1638'lik fon tutarı kadar daha fazla amortisman gider yazılmış olmaktadır

6.Amortisman tabi tutulması gerekirken doğrudan gider yazılan durumlar veya tersi durumlar var mı?

Gayrimenkul ve diğer sabit kıymetlerin bakım ve onarımına ilişkin harcamalar ile alım sırasındaki harcama unsurlarına bakılmalı ve maliyete eklenmesi gereken kalemler tespit edilmelidir. Burada sözkonusu harcamaların sabit kıymetin iktisadi ömrünü arttırması veya bunu arttırmamakla beraber bu süredeki verimliliği arttırıp arttırmadığına bakılmalıdır

7.1999 yılında alınan ve 50 milyon lirayı aşmayan sabit kıymetler gider yazılmış mı?

1999 yılında alınan ve değeri 50 milyon lirayı geçmeyen sabit kıymetler doğrudan gider yazılabilir. Ancak 1998 yılından önce aktifleştirilen ve değeri bu tutarı aşmayan sabit kıymetlerin amortismanına devam edilecektir

8. Amortisman usulleri doğru uygulanmış mı? İktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük arz etme özelliği dikkate alınmış mı?

İktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük arz eden sabit kıymetlerde amortisman usullerinden yalnız biri uygulanabilir. Üretime katkıda bulunma açısından bir arada çalışması gereken sabit kıymetler iktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük teşkil eder.

9. Amortisman ayrılacak sabit kıymetler kullanıma hazır durumda mıdır?

Amortisman ayırabilmek için iktisap edilen sabit kıymetin fiilen kullanılmış olması veya kullanılabilir durumda olması gerekir. Bunun için örneğin Gümrükten çekilip, işletmenin envanterine girmesi ve gerekiyor ise alınan makinelerin çalıştırılabilmesi için yapılmış işçiliklerin veya montaj harcamalarının bulunması ve bu kalemlerin de aktifleştirmede maliyete eklenmesi ispat ve tevsik açısından uygun olacaktır.

10. Özel maliyet bedelinde amortisman uygulaması yasaya uygun mu?

Özel maliyetler kira süresinde eşit yüzdelerle itfa edilir. Kira süresi belli değilse veya kira süresi, bir yıl olarak belirlenmişse maksimum % 20 oranı ile ve normal usulle itfa edilir.

11.Sabit kıymetlerin maliyet bedelleri doğru belirlenmiş midir? Kur farkları, kredi faizleri, montaj giderleri, yatırım ile ilgili know-how ödemeleri, ve diğer maliyet unsurları nasıl dikkate alınmıştır?

Yatırım dönemine ait kredi faizleri ile kur farklarının maliyete verilmesi zorunludur. Aktifleştirme döneminden sonraki faizler ile kur farkları ister maliyete eklenir ister gider yazılabilir. Ancak enflasyonist konjunktürde bunların gider yazılması tercih edilmelidir. Yatırımla doğrudan ilgili olan know-how ödemeleri, montaj giderleri ve montaj sırasındaki tecrübe imalatı giderleri maliyete eklenir.

12.Sabit kıymetlerin aktifleşme döneminden sonra gelen kur farkları ve kredi faizleri gider yazılma veya maliyete eklenme tercihi yıllar itibariyle değiştirilmiş mi?

Aktifleştirme döneminden sonraki faizler ile kur farkları ister maliyete eklenir ister gider yazılabilir. Ancak tercih edilen uygulama müteakip yıllarda değiştirilmemelidir.

13.Maliyete eklenen faizler ve kur farkları nasıl amorti ediliyor?

Sabit kıymet "normal" usulde amorti ediliyorsa maliyete eklenen faiz veya kur farkı kalan amortisman süresinde eşit tutarlarda amorti edilir. Sabit kıymet "azalan" bakiyeler usulüyle amorti ediliyorsa sabit kıymetin aynı yöntemle amortismanına devam edilir, maliyete eklenen faiz veya kur farkı sabit kıymetin kalan amortisman süresi içinde eşit tutarlarda amorti edilir.

14. Amortisman nispetleri doğru uygulanmış mıdır?

Amortisman nispeti, ilgili V.U.K Genel Tebliğinde (153 sayılı tebliğ) özel bir nispet belirlenmemişse beş yıllık süreden (% 20) az olmamak üzere serbestçe belirlenir.

15. Sabit kıymetin maliyetine eklenen harcamaların amortisman süresi nasıl belirlenmiştir?

Sabit kıymetlerin maliyetine sonradan eklenen harcamalar "kullanım ömrünü uzatma" ve "aynı sürede vereceği faydayı arttırma" kıstasları dikkate alınarak belirlenmelidir. Kullanım ömrünü arttırıcı harcamalar başlangıçta seçilen süreye göre yeniden başlayarak asıl sabit kıymetten bağımsız olarak, verimliliği arttıran harcamalar ise kalan amortisman süresinde itfa edilirler.

16. Amortisman usulünde değişiklik var mı? Varsa yeni nispetler doğru belirlenmiş mi?

Normal usulden azalan bakiyelere dönülemez. Azalan bakiyelerden normal usule dönüldüğünde kalan değer kalan yıllarda eşit olarak amorti edilir.

17. Sabit kıymet satışlarında "yenileme fonu" uygulaması yapılmış mı?

Satılan sabit kıymetin işin mahiyetine göre yenilenmesinin zorunlu olma-

sı veya bu konuda yönetim kurulunca karar verilmiş olmalıdır Yenileme fonuna alınan satış karı satın alınan yeni sabit kıymetlerin amortismanına mahsup edilir.

18.Maliyet Artış Fonu uygulandığı halde çıkan kar ne yapılmış?

Bu uygulamadan sonra ortaya çıkan satış karı "yenileme fonu"na alınabilir.

19.Bağışlarda Maliyet Artış Fonu uygulaması yapılmış mı?

Emsal bedel üzerinden hasılat yazılması gereken bağışlarda da MAF uygulaması yapılabilir

20.Makine ve tesisin montajı sırasında yapılan tecrübe çalışmalarına ait giderler var mı? Varsa nasıl muhasebeleştirilmiş?

Bu aşamada ortaya çıkan tecrübe çalışmalarına ait giderler "montaj giderleri" içinde değerlendirilerek maliyete eklenmelidir. Ancak bu aşamadan sonra yapılan tecrübe çalışmalarına ait harcamalar doğrudan gider yazılır

21.Binek oto alışlarında amortisman uygulaması "ay" hesabına göre mi yapılmış?

Binek oto amortismanının ilk yılında ilk yılın amortismanı iktisap edilen ay tam ay sayılmak suretiyle 31.12 tarihine kadarki aylık süre için hesaplanır Yıllık amortisman ayrılmaz. İlk yıl eksik ayrılan tutar son yılın amortismanına eklenir

22.Satış yılında amortisman ayrılmış mı?

Kural olarak dönem sonunda envantere olmayan bir sabit kıymet için satış yılında amortisman ayrılmaz. Ancak ayrılan amortismanların üretilen mal maliyetine dahil edildiği, 3, 6, ve 9. aylar karlarının buna göre belirlendiği, şirket halka açıksa kamuya duyurulduğu durumlarda amortisman ayrılmış olabilir. Bu durumda ayrılan cari yıl amortismanı iptal edilir.

23.Yeraltı ve yerüstü düzenler nasıl amorti ediliyor?

Bu kıymetler binalar gibi değil diğer sabit kıymetler gibi değerlendirilir ve yeniden değerlendirilen kıymet üzerinden normal esaslara göre amorti edilirler. Ancak bu değerlere üzerindeki arsa veya araziden pay vermemek herhangi bir tenkit açısından daha uygun olur.

Yeniden Değerleme

1.Yeniden değerlemeye girmeyen kıymetler dikkate alındı mı?

Dönem içinde iktisap edilenler ve amorti olan sabit kıymetler, ilk tesis ve taazzuv giderleri, markalar, özel maliyet bedelleri, peştemallık (goodwill), software ve benzeri gayrimaddi haklar,iktisadi kıymetlerin maliyet bedellerine eklenmiş kur farkları ve kredi faizleri yeniden değerlendirme kapsamı dışındadır. Özel maliyet bedelleri 1999 yılından itibaren yeniden değerlendirme kapsamına dahil edilmiştir.

2. Aktife giriş tarihinden sonra gelen ve maliyete eklenen "kur farkları" var mı? Bunlar yeniden değerlemeye tabi tutulmuş mu?

Sabit kıymetin iktisap edildiği dönemi takibeden yıldan itibaren gelen kur farkları maliyete eklense dahi yeniden değerlendirilme kapsamına girmez.

3. Aktife giriş tarihinden sonra gelen ve maliyete eklenen "faiz giderleri" var mı? Bunlar yeniden değerlemeye tabi tutulmuş mu?

4369 sayılı yasa ile getirilen yeni düzenlemeye göre 1998 yılından önce aktifleştirilen yatırımlar ile sabit kıymetlere ilişkin olarak 1998 ve izleyen yıllarda gelen ve ihtiyari olarak maliyete eklenen faiz giderleri yeniden değerlemeye girmez.

4. Yeniden değerlendirilen gayrimenkuller nasıl amorti ediliyor?

Yeniden değerlendirilen gayrimenkuller ilk maliyet bedelinden amorti edilmiştir.

5.Yeniden değerlemeye ilişkin hesaplamalar aşağıdaki tabloya uygun olarak mı yapılmış?

ÖZET TABLO

Değerleme Öncesi	31.12.1998	Değerleme Sonrası	31.12.1999
a.Sabit kıymetler			
-D. Başı sabit kıymetler.			
-Cari yıl çıkışları (-)			
-Boş arsa,kur-farkları, özel maliyet v.s. (-)			
-Amorti olanlar (-)			
Yen. Değ. Konusu Sabit Kıymetler		Değerleme Sonrası Sabit Kıymetler	
b.Amortis manlar			
-Dönem Başı Birik. amort.			
-Cari yıl çıkışları(-)			
-Amorti olanların amortismanı (-)			
Yeniden Değ. Konusu Birikmiş Amortismanlar (-)		Değerleme Sonrası Birikmiş Amortismanlar	
Değerleme öncesi net değer		Değerleme Sonrası Net Değer	

Yeni net değer .

Eski net değer .(-)

DEğER ARTIŞ FONU :

6.Cari yıl yatırım ve iktisaplarından ayrılan Amortismanlar :

Cari yıl ile ilgili olarak yapılan amortisman hesaplamasında seçilen "süre" ve "yöntem" belirlenen politika ve esaslara uygun olmalıdır.

7.Yeminli mali müşavir tasdiki yaptırılmış mı?

Yeniden değerlemeye tabi sabit kıymetler tutarı Maliye Bakanlığı' nca yayımlanan Genel Tebliğ' deki (yeniden değerlemeye tabi sabit kıymetleri 200 milyar lirayı) haddi aşan mükellefler yeniden değerleme işlemlerini "yeminli mali müşavirlere" tasdik ettirmek zorundadırlar.

Aksi halde yeni değerler üzerinden amortisman ayrılamaz. Tam tasdik yaptırılanlar için ayrıca yeniden değerleme raporu gerekmez.

8.Yeniden değerleme ile kredi faizlerinin gider yazılamaması mukayese edildi mi?

Yeniden değerleme yapıldığında yeniden değerlenen sabit kıymetin amortisman süresinin sonunda ayrılan yeniden değerleme fonu kadar fazladan amortisman ayrılmış olur. **Ek 4**teki tablodan da görüleceği üzere **1000** liralık sabit kıymet için süre sonunda **1638**'lık fon tutarı kadar ilave amortisman gider yazılmış olmaktadır İşte bu imkan ve fon yaratma avantajı ile

kredi faizlerinin gider yazılmamasının dezavantajı mukayese edilmeli ve vergisel açıdan avantaj yaratan uygulama seçilmelidir.

Giderler

1.Yöneticilere tahsis edilen binek oto giderleri ne kadar ve bunlar gider yapılmış mı?

4369 sayılı yasa ile giderlerin yarısının gider yazılmaması uygulaması kaldırılmıştır

Bu nedenle yakıt, bakım-tamir, yedek parça, amortisman gibi otonun kullanımını ile ilgili giderler gider yazılabilir

2.Yöneticilere tahsis edilen binek otoların alımı sırasında ödenen Taşıt Alım, Ek Taşıt Alım vergileri ile alım sırasında ödenen diğer vergi, resim, harç ve fonlar doğrudan gider yazılmış mı?

4369 sayılı yasa ile 1999 yılından itibaren işte kullanılan taşıtların amortismanlarının tamamı gider yazılabilecektir

Dolayısıyla bu giderlerin maliyete eklenmeleri yerine doğrudan gider yazma tercih edilmelidir.

3.Binek otolara ait K.D.V. maliyete eklenmiş mi?

Alışta ödenen KDV'nin gider yazılması yerine maliyete eklenmesi daha doğrudur. İlk yılın kalan amortismanını son yıl itfasına eklenir

4.Binek otolarda amortisman aylık olarak mı ayrılmış?

Ay kesri tam ay sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılır

5.Gider yazılan bağış ve yardımların tutarı ne kadar? K.K.E.G. olan var mı?

Bakanlar Kurulunca vergiden muaf olan vakıflara kurumlar vergisi matrahının %5' i kadar yapılan bağış gider yazılabilir

-Bakanlar kurulunca vergiden muaf vakıflara yapılan bağış matrahın 5/105' i mi?(Yapılan bağış *21=matrah olmalıdır

-Özel kanunlara göre yapılan bağışlardan vergi matrahını aşan bağış var mı?

Örneğin üniversitelere ve ilköğretim kurumlarına vergi matrahı kadar bağış yapılabilir ve bunun tamamı gider yazılabilir.

4369 sayılı yasa uyarınca 1999 yılından itibaren Kamuya yararlı derneklere yapılan bağışlar aynen Bakanlar Kurulunca vergiden muaf vakıflara yapılanlar gibi matrahın %5' ine kadar gider yazılabilecek.

%5' lik tutar tüm bağış yardımlar için topluca dikkate alınır

6.Çalışılmayan dönemler e ait amortismanlar ve diğer sabit giderler var mı? Varsa hangi kıstasa göre hesaplanmış?

Üretimde çeşitli nedenlerle duruşlar var ise çalışılmayan bu dönemin iç yazışmalar ve benzeri belgeler ile ispatlanabilmesi gerekir. Bu tutarlar "680=çalışılmayan kısım giderleri" hesabında izlenir

7.Arıza, grev, revizyon gibi sebeplerle toplu duruş dönemlerine ait masraf ve amortismanlar ne yapılmış?

Tevsik edilerek giderlere atılmalıdır Bu tutarlar "680=çalışılmayan kısım giderleri" hesabında izlenir.

8.Sayım farkları ve buluntu mallar var mı?

Buluntu mallar varsa tevsik edilerek sonuç hesaplarına "gelir" olarak yansıtılmalıdır Sayım farkları ise duruma göre gelir veya gider yazılır

Kasa sayım farkları

Ancak "kasa" sayım farkları gider veya gelir yazılmaz. Zira sermayede meydana gelen eksilmeler zarar yazılamaz. Bu nedenle kasadan para alınması ve benzeri şekilde ortaya çıkan giderlerin "kanunen kabul edilmeyen gider" olarak matraha eklenmesi gerekir.

9.İhracat satışları nedeniyle "götürü gider" uygulaması yapılmış mı?

İhracat satışları üzerinden maksimum binde 5 oranındaki belgesiz harca-

maların gider yazılabilmesi için bu harcamaların yapılmış olması ve yasal defterlerdeki kayıtlar ile bunun ispat edilmesi gerekir:

10. Personele temettü ikramiyesi verilmiş mi?

Bunun için **yönetim kurulu kararı alınmalı** ve belirlenen tutar "karşılık" suretiyle gider yazılmalıdır. Bunu takiben de "genel kurul" Kurumlar Vergisi beyannamesi verilmeden önce şirket karından personele temettü ikramiyesi verilmesini kararlaştırmış olmalıdır.

11. Promosyon amaçlı bedelsiz teslimler ve diğer harcamalar var mı?

-Satıcı ve bayilere verilen bedelsiz mallar veya hediyeler esas mala ilişkin satış faturasında aynen gösterilir ve bunların turarı "iskonto" olarak satış bedelinden indirilir.

-Yılbaşı v.b gibi belirli günlerde verilen eşantyonlar da aynı şekilde işleme tabi tutulur.

-Şirketçe üretilen ve satılan ürünlerin bedelsiz verilmesi halinde anılan ürünlerin bedeli yine faturada gösterilir ancak iskonto olarak toplam bedelden düşülür.

Gerek satın alınan gerekse işletmede üretilen promosyon ürünlerinin alıştaki Katma Değer Vergisi "indirim" konusu yapılır.

-Çekilişle veya ciroya bağlı olarak bayilere yada müşterilere yönelik yurtiçi ve yurtdışı seyahate gönderme gibi promosyonlarda faturalar şirket adına alınır ve gider yazılır. Katma Değer Vergisi indirim konusu yapılır.

-Piyango türü promosyonlarda %20 Veraset ve İntikal Vergisi tevkifatı yapılır

Dönem sonlarında gerçekleştirdikleri ciroya bağlı olarak verilen primler için ise bayiler ile karşılıklı faturalaşma yapılır

12. Personele bedelsiz mal teslimi var mı? Varsa ;

-Emsal bedel üzerinden KDV tahakkuk yapılmış mı ?

-Malın emsal bedeli net ücret sayılıp brütleştirilerek gider yazılmış mı?

-Toplu sözleşmede bu konuda bir yüklenim var mı? Yürürlükteki sözleşmeye bak! Eğer var ise verilen yardımlar netten brüte gidilerek ücret matrahına eklenir

13. Gider yazılabilen bağışların indirilen KDV'si düzeltilip gider yazılmış mı?

Kurumlar vergisi yönünden gider yazılabilen bağışlarla ilgili KDV indirim konusu yapılamaz. Bu nedenle "indirim KDV" hesabından çıkarılarak ya da "hesaplanan KDV" yapılarak giderlere atılmalıdır

14. Kısmi vergi indirimine (alışta ödenen KDV'si indirilemeyen KDV'den istisna satışlar) tabi satış var mı? Varsa KDV düzeltilmiş mi?

Varsa gerekli KDV düzeltimi yapılarak indirilmemesi gereken KDV gi-

derlere atılmalıdır Mevzuata göre indirim hakkı tanınan ve tanınmayan işlemleri birlikte yapanlar toplam satışlar içindeki indirim hakkı tanınmayan işlemlerin oranını bularak bu oranı istisna işlemlere (KDV'siz satışlar) ait yüklenen vergilerin hesabı için kullanacaklar, bu şekilde bulunan KDV indirilebilir KDV hesabından çıkarılarak gider veya maliyet hesaplarına aktarılacaktır

15.Uygulanan fireler geçerli fire oranlarına uygun mu? Değilse bunun izahı yapılabiliyor mu?

Uygulanan fireler şirketteki imalatın yapısına, benzer sektörlerdeki nispetlere, kapasite raporundaki prensiplere ve varsa Sanayi veTicaret odası kriterlerine uygun olmalıdır Aksi halde uygulanan firelerin izahı gerekebilir.

16.Yurt dışı seyahatlerde gerçek gider esası mı uygulanmış har cırah esası mı? Har cırah uygulaması nasıl? Otel faturası getirilmiş mi? İstisnalar doğru uygulanmış mı?

Yurtdışı harcamaların gerçek gider esası veya harcırah esası ile sonuç hesaplarına intikali mümkündür.

Günlük istisna tutarını aşan belge getirilirse belgeler esas alınır harcırah uygulaması yapılmaz. Doğrudan gider yazılan bu kısım harcırah istihkakı ile mukayese edilmez. Günlük istisna tutarının altında belge getirilmişse harcırah uygulaması yapılır Yeme ve yatma giderlerini karşılamak için verilen gündeliklerin aynı aylık seviyesindeki Devlet memurlarına verilen gündelik kısmı vergiden istina edilir. Daha fazla verilmişse aşan kısım üç-

ret ödemesi sayılarak vergilendirilir. Harcırah uygulamasındaki istisnanın tespitinde gidilen ülke, kişinin ücret seviyesi, kalınan süreye bağlı olarak belirlenen "günderlik" istisnalar tatbik edilir.

Ancak seyahatin ilk on günü ile sınırlı olmak üzere yurt dışı yatacak yer temini için yapılan ödemeler vergi istisnasında avantaj yaratmaktadır Buna göre getirilen otel faturasındaki yatak bedelinin arttırılan günderliğin %40' ını aşması halinde aşan kısmın %70' i ayrıca günderlik istisnaya eklenir.

Gerçek yol giderlerinin tamamı doğrudan gider yazılır

17.Yabancı kaynaklara ait gider kısıtlaması ne kadar?

Sadece imalat faaliyetiyle uğraşan imalatçıların tüm finansman giderleri kapsam dışında olacaktır İmalat faaliyetinin yanısıra ticaretle de uğraşılması durumunda maliyetlerin birbirine oranına göre ticari-sınai faaliyet ayırımı yapılacak ve ticari faaliyete isabet eden finansman giderleri saptanacaktır. Saptanan bu tutardan finansman gelirleri tenzil edilmeyecektir. Bu konuda DANIŞTAY DAVA DAİRELERİ genel kurul kararı vardır. Bu nedenle netleştirme yapılmayacaktır. Hesaplanan finansman giderleri toplamına saptanan oranı uygulanarak KKEG tutarı bulunacaktır

1999 yılı için Vergi İdaresince saptanan ve ,ilan edilen "gider kısıtlaması oranı" % 11,5 tur.

18.Yeniden değerleme ile kredi faizlerinin gider yazılamaması mukayese edildi mi?

Yeniden değerlemeden gelen ilave amortisman ve fon yaratma avantajı ile kredi faizlerinin gider yazılamamasının dezavantajı mukayese edilmeli ve vergisel açıdan avantaj yaratan uygulama seçilmelidir.

19.Temsil ve ağırlama giderleri ne kadar?

Bu çerçevede yapılan harcamaların işletmenin faaliyet alanı ve bütüklüğü ile paralellik arz ediyor olması gerekir.

20.Sigorta giderlerinde dönemsellik ilkesi uygulanmış mı?

Bir sonraki yıla sarkan kısım "peşin ödenen gider" olarak aktifleştirilir.

21.işveren sendika aidatları yasal sınır dahilinde mi? Aşmışsa K.K.E.G. yapılmış mı?

Bu aidatın aylık tutarı, işçilere ödenen çıplak ücretin bir günlük toplamını aşamaz. Çıplak ücretlerin brüt tutarlarının aylık toplamı otuza bölünür ve o ay için gider yazılabilecek tutar bulunur. Sınırı aşan aidat kısmı KKEG yazılır

22.Örtülü kazanç hükümleri çerçevesinde herhangi bir işlem var mı? Varsa uygulamada " emsal bedel" dikkate alınmış mı?

şirket ile "vasıtalı veya vasıtasız" bir ilişkisi olan kişiler arasında şirket

aleyhine olarak emsaline göre düşük veya yüksek bedeller üzerinden veya bedelsiz olarak alım, satım, kiralama, hizmet, ödünç para alma veya verme, imalat, inşaat ve benzeri işlemlerde bulunulduğunda örtülü kazanç dağıtıldığı varsayılır ve bu tutarlar şirket veyi matrahına eklenir

23.Örtülü sermaye hükümleri çerçevesinde bir borçlanma var mı? Varsa ödenen faizler gider yazılmış mı?

Şirket ortaklarından alınan borçlar için ödenen faizler örtülü sermaye hükümleri gereğince gider yazılamaz.Ancak bunun için alınan borcun şirkette "devamlı" bir şekilde kullanılması, borç tutarı ile şirket "özsermayesi" arasında bariz bir fazlalık göstermesi ve alacaklı ile şirket arasında "vasıtalı veya vasıtasız bir ilişki" olması şarttır

24.Royalti ödemeleri anlaşmaya uygun olarak takahhuk ettirilip gider yazılmış mı? Belgeler buna uygun olarak düzenlenmiş mi? Stopaj ve sorumlu sıfatıyla K.D.V. tahakkuku yapılmış mı?

Royalti ödemeleri anlaşmaya uygun olarak ilgili dönemler itibariyle karşılık hesapları kullanılmak suretiyle gider veya maliyetlere atılır Bu dönemler itibariyle Kurumlar Vergisi stopajı ve sorumlu sıfatıyla KDV tahakkuk ettirilir.

25."Karşılık" ayırmak suretiyle gider yazma uygulaması yapılmış mı?

Personele yıllık kardan temettü ikramiyesi verilmesi, Kredi ve tahvil faiz-

leri, toplu sözleşme zam farkları, sigorta giderleri, tüketicinin korunması hakkında kanun çerçevesinde verilen garantiler için ayrılan garanti karşılıkları, tabi afetler ve sivil savunma fonu hesabına ödenen tutarlar ciro primleri, promosyon gider karşılıkları, geçmiş dönemle ilgili ecrimisiller, Aralık ayı telefon-su-elektrik-doğal gaz bedelleri-TCDD faturaları, Aralık ayı SSK Primleri ve buna benzer cari döneme ait gider unsurları ödeme gelecek yılda yapılacak olsa bile ilgili dönemde gider yazılırlar

25. "Deprem" vergileri kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınmış mı?

4481 sayılı kanun uyarınca ödenen "ek gelir ve kurumlar vergileri,"ek emlak vergisi", "ek motorlu taşıt vergileri", ile "özel iletişim ve özel işlem vergileri" gider yazılamayacaktır Bu kanunla getirilen "faiz vergisi" ise yıllık vergiden mahsup edilemeyecek ancak gider olarak dikkate alınabilecektir.

26. "Deprem" nedeniyle ödemesi ertelenen SSK primlerii kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alınmış mı?

Kanunda ödeme şartı olduğu için erteleme uygulamasındaki bu primler gider yazılamayacaktır

Geçici Verginin Hesabı, Beyanı ve Ödenmesi

1.Yeni Geçici vergi sistemi

4369 sayılı yasa ile yapılan değişiklik ile 1.1.1999 tarihinden geçerli olmak üzere "geçici vergi"nin hesaplama, beyan ve ödenmesinde yeni esaslar getirilmiştir.

Yıllık kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere hesaplanan bu vergi 1999 yılında şirketlerin üçer aylık karları üzerinden ödenmiştir.

Yapılan yasal değişiklikle 2000 yılı için üç ay olan dönem altı aya çıkarılmış, vergi oranı da %25'ten %20'ye indirilmiştir. Ancak Vergi İderesi bu süreyi tekrar üçaya indirebilecektir.

Maliye Bakanlığı konuya ilişkin olarak yayımladığı 217 sayılı GeliVergisi genel tebliği ile geçici vergi uygulmasının usul ve esaslarını genel olarak belirlemiş bulunmaktadır.

2.Geçici vergi dönemleri

Geçici vergi ilgili hesap döneminin üçer aylık dönemleri itibariyle hesaplanacaktır.(2000 yılında altışar aylık dönemler itibariyle)

I.DÖNEM	OCAK-ŞUBAT-MART	: MAYIS 15
II.DÖNEM	NİSAN-MAYIS-HAZİRAN	: AĞUSTOS 15
III.DÖNEM	TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL	: KASIM 15
IV.DÖNEM	EKİM-KASIM-ARALIK	: ŞUBAT 15

3.Geçici vergi nasıl hesaplanıyor?

Geçici vergi **3**'üncü, **6**ncı, **9**'uncu ve **12**'nci ayların mali tablolarındaki kazançlar esas alınarak hesaplanacaktır Dolayısıyla birikimli kazançlar üzerinden hesaplanan geçici vergiden önceki dönemde ödenen geçici vergi düşülerek ilgili dönemde ödenecek geçici vergi bulunacaktır

Beyan ve ödeme dönemi takip eden ikinci ayın 15 ine kadar yapılacaktır(=dönemi izleyen 1,5 ay içinde)

Örnek:

Dönem	Kümülatif kazanç	Geçici vergi	Önceki dönem ödenen. Geç.vergi	Ödenecek geçici vergi
I.DÖNEM	1000	250	-	250
II.DÖNEM	(3000)	-	250	-
III.DÖNEM	2000	500	250	250
IV.DÖNEM	1500	375	500	-
	1500			<u>500</u>

Örnekte yıllık kazanç **1500** olup bunun üzerinden ödenecek kurumlar vergisi **450** olacaktır. Bu durumda fazladan ödenen **50** geçici vergi diğer vergi borçlarına mahsup edilebilecektir.

4.Kesinti suretiyle ödenen vergiler geçici vergiden mahsup edilmiş mi?

Üzerinden geçici vergi ödenecek kazançla ilgili olarak geçici vergi dönemi içinde kesinti yoluyla ödenmiş vergiler (örneğin banka mevduat faizleri üzerinden yapılan kesinti) hesaplanan geçici vergiden mahsup edilebilecektir. Mahsup edilecek stopaj vergileri geçici vergi taksidinden fazla

ise artan kısım izleyen geçici vergi taksidine mahsup edilebilecektir.

Mahsup için kesilen vergilerin şirket tarafından hazırlanan bir liste ile belgelendirilmesi gerekmektedir.

Geçici vergi döneminden sonra ancak beyanname verilmeden önce yapılan stopajlar kendi döneminde mahsup edilir.

Yıl içinde kesinti suretiyle ödenen stopajlar geçici vergi taksitlerinden mahsup edildiği için bu stopajlar geçici vergiye dönüşmüş olmaktadır. Muhasebede de kesinti suretiyle ödenen vergi alacakları hesabı geçici vergi hesabına devrolmaktadır. Bu nedenle yıllık kurumlar vergisinden geçici vergi olarak mahsup edileceklerdir.

5. Kesinti suretiyle ödenen fonlar geçici vergiden mahsup edilebilir mi?

Kesilen fon payları geçici vergiden mahsup edilemez. Bunlar yıllık vergiden mahsup edilecektir.

6. Amortismanlar aktifleştirilen sabit kıymetler üzerinden mi ayrılmış?

Yatırım bütçesi üzerinden başka deyişle yıl içinde yapılacak sabit kıymet alım tahminine (=yatırım bütçesine) istinaden provizyonel olarak ayrılan amortismanlar geçici vergi matrahından indirilemez. (Genellikle halka açık şirketler ile yönetim muhasebesi tutan şirketler yıl sonuna kadar ak-

tifleşmesi beklenen yatırımlar için aktifleştirme yapılmadığı halde "şarta bağlı olaylar" kapsamında amortisman karşılıkları ayırmaktadırlar)

Amortisman gideri sadece kayden ve fiilen envantere alınan sabit kıymetler için yıllık olarak hesaplanan amortisman tutarından o döneme isabet eden kısım kadar söz konusu olabilecektir.

Bu durumda "çalışılmayan dönem giderleri" olarak muhasebeleştirilen provizyonel amortismanlar geçici vergi matrahına eklenecektir. Bu giderler aktifleşmenin yapıldığı geçici vergi döneminde nihai olarak geçici vergi matrahından düşülmüş olacaktır.

7.Geçici vergi matrahından indirilmeyen provizyonel amortismanlar nerede izlenmeli?

Uygulamadaki takibi kolaylaştırmak için "680 çalışılmayan kısım giderleri ve zararları" hesabında aşağıdaki gibi muavin hesap açılmasında yarar vardır.

- 100 Duruş giderleri (işçilik,maaş,sigorta,amortismanlar v .d)
- 200 Yıl içinde alınan sabit kıymetlere ilişkin amortisman giderleri
- 300 Bütçelenen amortisman giderleri

8.Aktifleştirme zamanında yapılmış mı?

Bu nedenle satın alınan sabit kıymetler kullanıma hazır hale geldiklerinde

aktifleştirme kayıtlarının yapılması, yıl sonunun beklenmemesi gerekmektedir. Bu hem geçici vergide avantaj yaratır, hem de maliyetlerin daha doğru tespitini sağlar.

9.Geçici vergi dönemlerinde amortisman ayrılmaması halinde yıllık kazancın tespitinde amortisman hesaplanabilir mi?

Mevzuatta bir açıklık olmamakla beraber, geçici vergi dönemlerinde amortisman ayrılmamış olmasının yıllık kurum kazancının tespitinde amortisman ayırmaya engel olmadığını düşünmekteyiz.

10.Bir geçici vergi döneminde amortisman ayrılmaması halinde sonraki dönemde amortisman ayrılabilir mi?

Bir geçici vergi döneminde ayrılmayan amortismanın sonraki dönemde ayrılabilir.

11.Amortisman "nispet" ve "yöntemi" geçici vergi dönemlerinde sabit tutulmuş mu?

Amortisman politikası sabit kıymet aktifleştirmelerinde belirlenecektir. Zira nispet ve usul geçici vergi dönemlerinde değiştirilememektedir.

12.Geçici vergi dönemlerinde sabit tutulan amortisman "nispet" ve "yöntemi" yıllık kazancın tespitinde değiştirilebilir mi?

Bu konuda açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, geçici vergi dönemlerinde değiştirilemeyen usul ve yöntemin yıllık kurum kazancının tespitinde değiştirilebileceği düşünülmektedir.

Ayrıca ertesı yıl azalan bakiyeler yönteminden normal yöntemeye geçilebilir. Bu değişiklik ilk geçici vergi döneminde yapılmalıdır

13. Binek oto amortismanı "aylık" olarak mı uygulanmış?

Binek oto amortismanının ilk yılında iktisap edilen ay tam ay sayılmak suretiyle geçici vergi dönemi sonuna kadarki süre için amortisman hesaplanır. Yıllık amortisman ayrılmaz.

14. Yeniden değerlendirme uygulaması yapılmış mı?

Maliye Bakanlığı'na belirlenecek oran ile yeniden değerlendirme yapılabilir. Yeniden değerlendirme uygulamasına başladıktan sonra bu tercih yıl sonuna kadar değiştirilmez, yeniden değerlendirme yapılmaya devam edilir.

İlk dönem için açıklanan nispet %9,7'dir.

Yeniden değerlendirilen sabit kıymetler üzerinden ayrılacak amortisman tutarı geçici vergi yönünden ekteki tablodaki gibi olacaktır. **(Ek: 7)**

Tablodan görüleceği üzere üç aylık orana göre bulunan yeniden değerlendirilmiş tutar üzerinden hesaplanan yıllık amortismandan ilgili döneme isabet eden kısım dikkate alınmaktadır. Başka deyişle aynı yıla ait sonraki dönemler için enflasyon (=yeniden değerlendirme oranı) öngörülmemektedir.

15.Halka açık şirketlerde yeniden değerlendirme yıllık orana göre mi yapılmış mı?

Halka açık şirketler de SPK'nun aldığı prensip kararı gereğince bundan böyle aynı oranı dikkate alacaklardır

16.Geçici vergi dönemlerinde yeniden değerlendirme yapılmaması halinde yıllık hesaplamada yeniden değerlendirme yapılabilir mi?

Bu konuda açık bir düzenleme bulunmamakla birlikte, geçici vergi dönemlerinde yeniden değerlendirme yapılmamasının yıllık kurum kazancının tespitinde yapılmasına engel olmadığını düşünmekteyiz.

Geçici vergi dönemlerinde yeniden değerlendirme yapıp yıllık kurum kazancının tespitinde yapılmaması da mümkün olmalıdır

17.Aktifleştirme tarihinden sonra 31.12 tarihine kadar gelen faiz ve kur farkları maliyete eklenmiş mi?

Aktifleştirme tarihinden 31.12 tarihine kadar gelen yatırım kredisi faiz ve kur farkları ilgili sabit kıymetin maliyetine eklenir ve ara dönemlerdeki amortismanlar buna göre ayrılır

Halka açık şirketlerde ise SPK mevzuatı gereğince bu dönemde gelen "kredi faizleri" maliyete eklenmez, doğrudan gider yazılır Bu nedenle anılan şirketler geçici vergi matrahlarının tespitinde bu tutarları matraha ilave ederler.

Halka açık şirketlerde kur farkları ise SPK mevzuatı gereğince maliyete eklenebilir veya gider yazılabilir. Dolayısıyla vergi mevzuatı yönünden zorunlu olduğu için diğer yönden de "maliyete ekleme" tercih edilmelidir.

18.Geçici vergi dönemleri itibariyle maliyete ekleme veya gider yazma tercihlerinde değişiklik yapılmış mı?

Aktifleştirme dönemini izleyen yıllarda gelen faiz ve kur farklarının "maliyete eklenme veya gider yazılma" tercihi ilk geçici vergi döneminde yapılır ve bu tercih sonradan değiştirilmez.

19.1/1/1999 tarihinden önce ihraç edilen Devlet Tahvil ve Hazine Bonolarının reeskont gelirleri "geçici vergi" matrahlarından indirilmiş mi?

1999 yılının ilk üç geçici vergi dönemi matrahlarının tespitinde bu kıymetler alış bedeli ile değerlendirilir, aradaki lehte fark geçici vergi matrahından indirilir, böylece bu dönem matrahlarına ilave edilmezler. Ancak son dönem geçici vergi matrahına dahil edilirler.

1998 yılı reeskont gelirleri 1998 yılı kurum matrahına dahil edilmeyen bu kıymetlerin vadesi geldiğinde elde edilen tüm gelir "tahsilat" esasında o dönem geçici vergi matrahına dahil olurlar. Örneğin 1998 yılı Mart ayında alınan bir Hazine Bonosunun bu tarihten yıl sonuna kadar olan işlemiş faizleri 1998 yılı kurum matrahına dahil olmaz, ancak vade bitimi olan 1999 yılı Mart ayında bu kıymetten elde edilen faiz gelirin tamamı 1999 yılı I. Dönem geçici vergi matrahına dahil edilir.

20.1/1/1999 tarihinden sonra ihraç edilen ancak bir yıldan uzun vadeli Devlet Tahvillerinin reeskont gelirleri "geçici vergi" matrahlarından indirilmiş mi?

1999 yılının ilk üç geçici vergi dönemi matrahlarının tespitinde bu kıymetler alış bedeli ile değerlendirilir, böylece bu dönem matrahlarına ilave edilmezler. Ancak son dönem geçici vergi matrahına dahil edilirler.

1998 yılı reeskont gelirleri 1998 yılı kurum matrahına dahil edilmeyen bu kıymetlerin vadesi geldiğinde elde edilen tüm gelir "tahsilat" esasında o dönem geçici vergi matrahına ve 1999 yılı kurum matrahına dahil olurlar

21. Yabancı Devlet Tahvilleri ile özel sektör tahvil ve benzeri borçlanma kağıtlarının reeskont gelirleri "geçici vergi" matrahlarına dahil edilmiş mi?

Bu kağıtların işlemiş faizleri, 1999 yılı geçici vergi matrahlarına ve 1999 yılı kurum kazancına dahil edilecektir

Değerlemede "borsa rayici", bu yoksa "işlemiş faiz" esas alınır. (Borsa'dan kasıt Türkiye'deki borsa olup yurtdışı borsalar değildir.)

22. Kamu bankalarınca veya diğer kamu kurumlarınca ihraç edilen Devlet garantili borçlanma kağıtlarının reeskont gelirleri "geçici vergi" matrahlarına dahil edilmiş mi?

Bu kağıtların işlemiş faizleri, 1999 yılı geçici vergi matrahlarına ve 1999 yılı kurum kazancına dahil edilecektir

Değerlemede "borsa rayici", bu yoksa "işlemiş faiz" esas alınır.

23.1/1/1999 tarihinden sonra ihraç edilen ancak bir yıldan kısa vadeli Devlet Tahvillerinin reeskont gelirleri "geçici vergi" matrahlarına ilave edilmiş mi?

Bu kağıtların işlemiş faizleri 1999 yılı geçici vergi matrahlarına ve 1999 yılı kurum kazancına dahil edilecektir

Değerlemede "borsa rayici", bu yoksa işlemiş faiz esas alınır

24.A veya B tipi yatırım fonu katılma belgelerinin değerlendirilme mi?

Portföyünün en az %51'i Türkiye'deki şirketlerin hisse senetlerinden oluşan A tipi yatırım fonları hariç olmak üzere katılma belgeleri ara dönemler itibarıyla değerlendirilerek geçici vergi matrahlarında dikkate alınır

25.Kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan peşin esastaki devreden yatırım indirimi geçici vergi matrahından indirilmiş mi?

Yatırım indiriminin geçici vergi matrahlarından indiriminde harcama esaslı vardır Ancak 4369 sayılı yasa ile getirilen "öngörülen" yatırım indirimi uygulamasına göre kurum beyannamesinde indirilemeyen yatırım indirimi, başka deyişle devreden yatırım indirimi tutarı geçici vergi taksitlerinden indirilebilecektir. Bu uygulamadan 1999 yılından alınan teşvik belgeleri yararlanabilecektir. Eski belgeler için bu avantaj söz konusu değildir.

Örnek:

1998 yılı fiili yatırım harcaması 50, K. kazancı 100, 1999 Ocak ayında alınan teşvik belgesine göre 200 planlanan 1999 yatırım harcaması var . Bu durumda;

KURUMLAR VERGİSİ MATRAHI : 100

YATIRIM İNDİRİMİ : 250

-Harcama esas(1998) : 50

-Planlanan(1999) : 200

DEVREDEN YATIRIM İNDİRİMİ : 150

Beyannameye devredilen bu yatırım indirimi 1999 yılının I'inci ve izleyen dönemler "geçici vergi" matrahlarından indirilebilecektir. Bu tutara kadar yapılan fiili harcamalar mükerrer olmaması için kullanılmayacaktır Bu tutarı aşan fiili harcamalar geçici vergi matrahlarından ayrıca indirilebilecektir.

Başka deyişle öngörülen yatırım indirimi yukarıdaki örnekteki şartlar dahilinde "geçici vergi" matrahlarından düşülebilecektir.

Fiilen harcanmamış bu yatırım indirimi için endeksleme yapılmaz.

26.Kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan harcama esasındaki devreden yatırım indirimi geçici vergi matrahından indirilmiş mi?

Kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan harcama esasındaki devreden yatırım indirimi geçici vergi matrahından indirilir.

27.Kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan harcama esasındaki devreden yatırım indiriminin geçici vergi matrahından indirilmesin - de ayrıca endeksleme yapılmış mı?

Kurumlar vergisi beyannamesinde yer alan harcama esasındaki devreden yatırım indirimi geçici vergi matrahından "endeksleme" yapılarak indirilir Nispet Maliye Bakanlığı' nca belirlenir ve ilan edilir.

1995 yılından önceki belgeler endekslemeden yararlanmaz, 1995-1997 yıllarında alınan belgeler azami üç yıl endekslenebilir 1998 yılından itibaren alınan belgeler ise sınırlama olmaksızın endekslenebilir

28.Senet reeskontu yapılmış mı?

Alacak senetleri reeskontu borç senetleri reeskontundan büyük ise rees - kont yapılır Böylece dönem karı azalır Reeskont tutarları ertesi yıl ters ka - yıtla kapatılır

Reeskont uygulaması banka, bankerler ve sigorta şirketleri için zorunlu bir uygulamadır.

Reeskont işlemi iç iskonto yöntemi ile yapılır ve senet üzerinde faiz oranı

yoksa T.C. Merkez Bankası'nın "avans" işlemlerinde esas aldığı oran uygulanır.

Yabancı senetler ise senetteki faiz oranına göre, bu belli değilse değerlendirme günündeki LIBOR oranına göre iç iskonto yöntemi ile yapılır

29.SPK mevzuatı uyarınca yapılan senet reeskontlarında "borç senetleri reeskontu alacak senetleri reeskontundan fazla ise bu tutar geçici vergi matrahından indirilmiş mi?

Karda artış meydana getiren bu uygulama geçici vergi matrahının hesabında düzeltilir. Ancak yasal defterlerde reeskont yapılmaması sadece SPK'na gönderilecek finansal tabloların buna uygun düzenlenmesi daha uygun olacaktır.

30.SPK mevzuatı uyarınca yapılan çek ve senetsiz alacak reeskontlarında gider yada gelir yazılan tutarlar geçici vergi matrahında indirim veya ilave yapmış mı?

Karda artış veya azalış meydana getiren bu uygulama geçici vergi matrahının hesabında indirim veya ilave etmek suretiyle düzeltilir

31.Sigorta şirketlerinde " cari muhataralar " teknik ihtiyatı geçici vergi matrahından dönemler dikkate alınarak mı indirilmiş?

Bir önceki yılın(1998) ihtiyatı iptal edilerek ters kayıtlı gelir yazılır Bunun 1/4' ü I. Dönem diğerleri sonraki dönemler geçici vergi matrahlarına eklenir.

1999 yılının I. Döneminde tahakkuk eden primlerden cari muhataralar ihtiyatı düşüldükten sonra kalan tutar da dörde bölünür ve 1/4ler geçici vergi matrahlarına eklenir

32.Yenileme fonu ayrılmış mı?

Yenileme fonu sabit kıymetin satıldığı dönemde ayrılabilir Yıl sonunun beklenmesine gerek yoktur.

33.Maliyet artış fonu ayrılmış mı?

Maliyet artış fonu sabit kıymetin satıldığı dönemde ayrılabilir Bu nedenle yıl sonu beklenmeksizin ilgili geçici vergi döneminde yapılmalıdır

34.Maliyet artış fonu uygulamasından yıl sonunda dönülebilir mi?

Mevzuatta her ne kadar bir açıklık yoksa da, geçici vergi dönemlerinde uygulanan maliyet revizesi uygulamasından yıllık kurum kazancının hesaplanması sırasında dönülebileceğini düşünmekteyiz. Ancak Vergi İdaresince geçici vergi açısından ilave tarhiyat öngörülebilir

Ara dönemlerde MAF uygulanmayan hallerde de yıllık kurum kazancının tespitinde bu uygulamadan yararlanılabilir.

35.Finans giderleri kısıtlaması ara dönemlerde de yapılmış mı?

Finans giderleri kısıtlaması geçici vergi matrahının tespitinde üçer aylık dönemler itibariyle uygulanır İndirim oranı Maliye Bakanlığı'na her dönem için ayrı ayrı açıklanacaktır

36.Royalti ödemeleri anlaşmaya uygun olarak takahhuk ettirilip gider yazılmış mı? Stopaj ve sorumlu sıfatıyla K.D.V . bu dönem itibariyle beyan edilmiş mi?

Royalti ödemeleri anlaşmaya uygun olarak ilgili dönemler itibariyle karşılık hesapları kullanılmak suretiyle gider veya maliyetlere atılır Bu dönemler itibariyle Kurumlar Vergisi stopajı ve sorumlu sıfatıyla KDV takahhuk ettirilir.

37.İştirak kazançları geçici vergi matrahından indirilmiş mi?

İştirak edilen tam mükellef şirketlerden elde edilen temettü gelirleri holding şirketler dışında tahsil edildiği dönemde, holding şirketlerde ise dört döneme eşit dağıtılarak gelir yazılır Her iki durumda da bu gelirler "geçici vergi" matrahına dahil edilmezler

Temettü gelirleri sermaye hissesine isabet eden kar payı, dönem karının veya ihtiyatların sermayeye eklenmesi suretiyle alınan bedelsizler, kurucu intifa senedi veya yönetim kurulu temettüsü olarak alınan temettülerden oluşur.

38.Bağışlar geçici vergi matrahından indirilmiş mi?

Yıllık vergi matrahından indirilebilen bağışlar geçici vergi matrahlarından da indirilir. Bu durumda yıl sonu beklenmeden yıl içinde yapılan bağışlar geçici vergi matrahından indirilir. Erken bağışta geçici vergi açısından avantaj vardır.

İzleyen geçici vergi döneminde matrah yok ise bir önceki dönemin bağışları izleyen dönemdeki kümülatif matraha bakılarak değerlendirilir Zarar varsa bağışlar K.K.E.G. olarak geçici vergi beyannamesinde matraha eklenirler.

39.Şüpheli alacak karşılığı ilgili dönemde ayrılmış mı?

Şüpheli alacak karşılığı ilgili dönemde ayrılabilir Bu konuda şirketin "hukuk" departmanı ile iletişim halinde olunmalıdır

Aynı yıl içinde tahsilat olması halinde bu tutar ilgili geçici vergi döneminde gelir yazılır

40.Kur değerlemesi yapılmış mı?

Yabancı para, alacak ve borçlar geçici vergi döneminin kapandığı tarihteki TC. Merkez Bankası döviz alış kurundan değerlendirilir.

41.İhraç kayıtlı satışlarda kur değerlemesi için fatura kesilmiş mi?

İhraç kayıtlı satışlarda (tecil-terkin) ara dönem sonları itibariyle imalatçı şirketlerin ihracatçı şirkete fatura keserek kendisine ait kur gelirlerini geçici vergi matrahına ilavesi gerekmektedir

42.KDV dahil olarak yapılan dövizli satış alacaklarında kur değerlemesi nasıl yapılmış?

Döviz cinsinden yapılan satışlardan kaynaklanan alacakların mal bedeline

isabet eden kısmı için kur değerlemesi yapılacak, KDV' ne isabet eden kısım için değerleme yapılmayacaktır

43.Gider bütçeleri veya muhtemel karşılıklar üzerinden yazılan giderler geçici vergi matrahına eklenmiş mi?

Reklam harcamaları bütçesi, yıllık jestiyon, emlak vergileri, oda-mesleki teşekkül aidatları, temsil harcamaları ve diğer gider bütçelerine istinaden yazılan giderler ile ihracat komisyonları, reklamasyon giderleri ve benzeri karşılıklar geçici vergi matrahlarına eklenecektir

44.Sermaye piyasası mevzuatı gereği yapılan "hisse senedi değerlemesi" sonucundaki farklar geçici vergi matrahına dahil edilmiş mi?

Bu farklar geçici vergi matrahına dahil edilmezler

45.Vadeli mevduatlarda gelir vade bitiminde mi yazılmış?

Vadeli mevduat hesaplarında faiz vadede gelir yazılır Reeskont suretiyle gelir yazıldı ise geçici vergi matrahından indirilir. Ancak, Maliye bakanlığınca yayımlanan 67 seri nolu Kurumlar Vergisi Genel tebliğinde değerleme gününe kadar oluşan faizlerin gelir yazılması gerektiği belirtilmiştir.

46.Repoda gelir yazılmış mı?

Kıstelyevm suretiyle hesaplanan tutar gelir yazılır

47.Satış karlarının sermayeye ekleme uygulaması geçici vergi dönemlerinde dikkate alınmış mı?

İştirak ve gayrimenkul satış karlarının sermayeye eklenmek şartıyla uygulanan istisnadan geçici vergi dönemlerinde de yararlanılır Satış karı "sermayeye eklenecek satış karı" hesabına alınır

48.Satış karlarının sermayeye ekleme uygulamasından yıl sonunda dönülebilir mi?

Şirket bu uygulamadan yıllık kazancın hesabı sırasında yararlanmamayı seçebilir. Bu durumda gayrimenkul satışlarındaki "tapu harcı" ve "KDV" cezalı olarak ödenir Ayrıca geçici vergi yönünden de ilave tarhiyat öngörülebilmektedir.

49.Yabancı para cinsinden olan avansların kur farkları sonuç hesaplarına mı intikal ettirilmiş yoksa ilgili stok veya sabit kıymet hesapları ile ilgili mi kurulmuş?

Alınan ve verilen avanslar geçici vergi dönemleri sonunda değerlendirilmez. Avans olma vasfını kaybedip dövizli borç veya alacak haline dönüştüğünde veya ödeme/tahsil durumunda gider/gelir yazılır veya ilgili aktif veya pasif hesaba kaydedilir.

50.Finansman fonu uygulaması var mı:

Bir önceki yıl ayrılan finansman fonu geçici vergi matrahlarına eklenmez, fonun tamamı ertesi yılın kurumlar vergisi matrahına eklenir.

K.D.V. Muameleleri

1.İşletmede imal veya inşa edilen amortismanına tabi sabit kıymetler için aktifleştirme sırasında K.D.V. hesaplanmış mı?

Bu uygulama 4369 sayılı yasa ile 1999 yılından itibaren kaldırılmıştır

2.Yatırım malı ithalinde ertelenen K.D.V.'lere ilişkin teminat mektupları geri alınmış mı?

İthalat tarihinden itibaren ödenen KDV tutarları Gümrükte ertelenen KDV tutarına ulaştığında ilgili Vergi Dairesine başvurulur. Başvuru sırasında gümrük giriş beyannameleri, ayniyat ve esham alındıkları ile teşvik belgesinin tasdikli örnekleri ibraz edilir. Vergi dairesi de gerekli incelemeden sonradan ertelenen verginin terkinini ve teminat mektuplarının geri verilmesi için ilgili Gümrüğe yazı yazar.

Bu uygulama 4369 sayılı yasa ile 1999 yılından itibaren kaldırılmıştır

3.Yatırım malı K.D.V. erteleme rejimine tabi olmayan mallar için erteleme yapılmış mı?

Yatırım teşvik belgesine konu amortismanına tabi sabit kıymetler dışındaki "yatırım yedek parçası" veya "üretim malı yedek parçaları" gibi teşvik mevzuatı çerçevesinde ithal edilen malların KDV'si ithalat sırasında Gümrüğe ödenir. Yanlılıkla erteleme işlemine tabi tutuldu ise ilgili genelgeler çerçevesinde gecikme zammı ödenerek Vergi Dairesine yatırılır

Bu uygulama 4369 sayılı yasa ile 1999 yılından itibaren kaldırılmıştır

4.Endirekt ihracatlar nedeniyle tecil edilen vergiler düzeltme fişi alınarak terkin edilmiş mi?

İhracatın ihraç kayıtlı satış faturası tarihini takibeden üç ay içinde yapılmış olması gerekir. İhracata ilişkin "gümrük beyannamesi" ve diğer evraklar ihracatı gerçekleştiren firmadan temin edilir ve Vergi Dairesine başvurulur. Vergi Dairesinden alınan "düzeltme fişi" ile muhasebe hesapları ters kayıtlarla kapatılır

5.İhracatlar nedeniyle iadesi gereken vergiler vergi borçlarına mahsup edilmiş mi? Mahsup fişleri alınmış mı?

İhraç kayıtlı satışlar ve direkt ihracatlar nedeniyle iade olarak alınması gereken KDV, ihracatın gerçekleştiğine ilişkin belgeler ile birlikte Vergi Dairesine başvurularak geri alınır İade hakkı vadesi gelmiş diğer vergi borçlarına mahsup edilebilir. Bu mahsupta Damga Vergisi ödenir.

6.İşletmede üretilen sabit kıymetin (örn. oto) işletmede kullanılmak üzere sabit kıymete alınması halinde KDV tahakkuku yapılmış mı?

Mamul stoklarından şirketçe uygulanan satış fiyatı ile çıkılarak sabit kıymet hesabına alınır Bu şekilde hesaplanan KDV bir taraftan vergi dairesine beyan edilir, diğer taraftan da sabit kıymetin maliyetine eklenir.

7.Özel maliyet bedelinde K.D.V. uygulaması?

Özel maliyet bedelinde ödenen K.D.V. bir kerede indirilir.

8.Vade farkı ve fiyat farkı faturalarında KDV nispeti?

Asıl işleme ait faturadaki nispet uygulanır ve ilk faturaya refere edilir.

9.Dövizli faturalarda KDV ?

Faturaların düzenlenme tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süre için K.D.V.li fatura düzenlenir. Aynı KDV nispeti uygulanır

10.Masraf yansıtma faturalarında KDV ?

Yapılan harcama aynen yansıtılır orijinal faturadaki KDV oranı uygulanır ve orijinal faturanın fotokopisi bu faturaya eklenir.

11.Haklarda K.D.V. uygulaması?

1999 harcamaları 4369 sayılı yasanın getirdiği esasa göre bir kerede indirim konusu yapılacaktır

12.Zayi olan malların K.D.V.si düzeltilmiş mi?

Deprem ve sel hariç çeşitli nedenlerle zayi olan malların alışında ödenen KDV indirim konusu yapılamaz, eğer indirildi ise "hesaplanan KDV" hesabına alınarak düzeltme yapılır

Mahsup İşlemleri

1.Kesinti suretiyle ödenen vergiler "geçici vergi" taksitlerine mahsup edilmiş mi?

Kesinti suretiyle ödenen vergiler o dönemdeki geçici vergi taksitlerine mahsup edilebilir. Mahsup işlemi ancak, üzerinden kesinti yapılan kazancın gelir yazılacağı dönem ile ilgili geçici vergi taksitlerinden yapılabilir. Bu işlemde Damga Vergisi ödenmez.

2.Kesinti suretiyle ödenen vergilerin mahsubu yapılmış mı?

Yıl içinde kesinti suretiyle ödenen vergiler hesaplanan yıllık kurumlar vergisinden ve kurum stopaj vergisinden (GVK md 94/6-b) beyanname üzerinde mahsup edilir. Mahsuptan arta kalan kısım nakden geri alınır veya diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Nakden geri alma ve diğer vergi borçlarına mahsup için Vergi Dairesine bir dilekçe ile başvurularak Vergi İdaresince belirlenen tutarı aşan kısım için "teminat mektubu" verilerek işlem tamamlanır. Bu işlemde Damga Vergisi ödenir. Kesinti "banka" dışında bir kuruluş tarafından yapılmışsa kesintinin ödendiğine ilişkin "vergi dairesi" yazısı alınır.

3.Geçici vergi mahsup edilmiş mi?

Geçici vergi yıllık kurumlar vergisinden mahsup edilir, artan kısım müteakip yılın geçici vergisinden mahsup edilir. Buna rağmen artan kısım kalırsa bu da her türlü vergi borcuna mahsup edilir ve müracaat üzerine nakden iade alınır.

4.İhracattaki K.D.V. iadeleri vergi borçlarına mahsup edilmiş mi?

İhracat işlemlerinden doğan "iade" alacakları her türlü vergi borcuna mahsup edilebilir. Bunun için ihracatın gerçekleşip gerekli beyanname ve belgeler (Gümrük beyannamesi, faturalar, iadenin hesap tarzı ve benzer belgeler) ile Vergi Dairesine müracaat edilir. Müracaatın zamanında ve eksiksiz olması şarttır Aksi halde "gecikme zammı " ödenmesi söz konusu olabilir.

5.Mahsup edilmeyen ihracattaki K.D.V. iadeleri bir sonraki dönemde "indirim KDV" yapılmış mı?

İhracat işlemlerinden doğan "iade" alacakları mahsup ve iade yerine bir sonraki dönemde "indirim "konusu yapılabilir. Bunun için ihracatın gerçekleşip gerekli beyanname ve belgeler (Gümrük beyannamesi, faturalar, iadenin hesap tarzı, v.b belgeler.) ile Vergi Dairesine müracaat edilir. Eğer müteakip dönemlerde "ödeme" çıkıyorsa "mahsup" veya "iade" yerine bu yöntem seçilmelidir.

6.Dava sonucunda iadesi gereken vergiler geri alınmış mı?

Açılmış davalar nedeniyle lehteki Mahkeme kararlarına göre iade edilmesi gereken vergiler vergi borçlarına mahsup edilir veya iade olarak geri alınır. Bunun için olayı anlatan bir dilekçe ilgili Vergi Dairesine başvurulur. Alınan bu tutarlar vergi matrahına dahil edilmez.

Belli Başı Damga Vergisi Konuları

1.Damga vergisi defteri usulüne uygun olarak tutuluyor mu?

Makbuz karşılığı ve istihkaktan kesinti yapılması şeklinde ödenen damga vergileri tutulması zorunlu olan bu deftere kaydedilir.

2.Satınalma prosedürü çerçevesinde düzenlenen kağıtların damga vergisi karşısındaki durumu nedir?

Bu şekilde karşılıklı yazışmalar borçlar kanunu açısından "icap ve kabul" oluyorsa ortada bir mukavelenin varlığı söz konusudur. Mukavele olarak vergiye tabi tutulurlar.

3.Purchase-order'ların mukavele gibi vergiye tabi tutulup tutulmadıklarının tespiti ,

Mukavelenin oluşup oluşmadığına bakılmalı ve ona göre işlem yapılmalıdır.

4.Düzenlenen sözleşmelerin vergilendirilmesinde doğru matrah üzerinden vergi ödeniyor mu?

Sözleşmede bedele ulaşıyorsa nispi esasta, ulaşılamıyorsa veya bedel yoksa maktu esasta vergi ödenir.

5.Pulu eksik olan senetlerin alınması durumunda nasıl işlem yapılıyor?

Bunlar makbuz karşılığı suretiye ödenemez. Bu tür senetler için ilgili müşteriye eksik pul cezası ile fatura edilmelidir.Aksi halde yapıştırılan pullar gider yazılamaz.

6.Avans makbuzları ve diğer makbuzlar mevzuata uygun olarak vergilendiriyor mu?

7.Ücretler üzerinden ödenmesi gereken vergi doğru ödeniyor mu?

8.Yetkili organlarca alınan ihale kararları vergiye tabi tutuluyor mu?

9.Teklifnameler vergiye tabi tutuluyor mu?

10.Sözleşmelerdeki bedelin arttırılması öngörülmüşse ve bedel artmışsa tamamlama yapılıyor mu?

11.Kanuna ekli (1) sayılı tablodaki diğer kağıtlar vergiye tabi tutuluyor mu?

Bir kağıt düzenlendiğinde kanuna ekli tablaoya bakılarak vergiye girip girmediği tespit edilmelidir.

12. Teşvik belgesindeki sermaye arttırımı nedeniyle vergiden istisna tutulan işlem teşvik belgesinde belirtilen süreden önce ifa edilmiş mi? Tescil ve ilan belgenin orijinal süresinde tamamlanmış mı?

1995 öncesi belgelerin "özel şartlar" bölümünde yer alan tutar, 1995 yılından itibaren verilen belgelerde ise "özkaynaklar" bölümünde yer alan "şirket fonları" hariç "sermaye" tutarı Damga Vergisinden istisnadır

13. Teşvik belgesindeki tutarı aşan oranda bir sermaye artışı var ise bunu vergisi ödendi mi?

Aşan kısmın vergisi "oranlama" suretiyle hesaplanıp ödenir

Vergi ve Dağıtılabilir Karın Hesaplanması

Vergi beyannamesinin hazırlanması, ödenecek verginin belirlenmesi ve dağıtılabilir karın tespiti için aşağıdaki bilgilere sahip olunmalıdır

1-Halka açık mı kapalı mı?

Kar dağıtımındaki Gelir vergisi stopajı kapalı şirketlerde %15 ve halka açıklerde ise %5'tir.

2-Ticari kar

Bilançodaki kar dikkate alınır

3-Geçmiş yıl zararları

- Ticari zarar bir sonraki yıl karından indirilir
- Mali zarar kurumlar vergisi matrahından mahsup edilir.

4-Kanunen Kabul .Edilmeyen giderler

Kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenecek kanunen kabul edil -
meyen giderler:

- Deprem vergileri
- Vergi cezaları, gecikme zam ve faizleri, para cezaları
- Binek otomobillerin motorlu taşıt vergileri
- Bir önceki yıla ait harcamalar
- Belgesiz harcamalar
- Sınırı aşan bağışlar
- Finansman gider kısıtlaması
- Deniz nakil vasıtası gider ve amortismanları (işle ilgili olmayan)

5-Önceki yıl ayrılan finansman fonu

Bu tutar kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

6-Önceki yıl ayrılan finansman fonu vergi karşılığı

Cari yılın vergi karşılığının hesabında indirim olarak dikkate alınır

7-Çek reeskontu, vadesiz alacak-borç reeskontu

Yapıldı ise kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir veya indirilir.

8-Bu yıl ayrılan kıdem tazminatı pr ovizyonu

SPK gereği veya ihtiyari olarak ayrılarak gider yazılan tutar kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

9-Önceki yıl devlet tahvili provizyonel geliri

Bir önceki yıl reeskont suretiyle gelir yazılarak ticari kara dahil edilen ancak beyannamede indirim konusu yapılarak vergilendirilmeyen tutar vadenin geldiği başka deyişle tahsilatın yapıldığı yılın vergi matrahına eklenmek üzere kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

10-Önceki yıl devlet tahvili provizyonel geliri vergi karşılığı

Cari yılın vergi karşılığının hesabında indirim olarak dikkate alınır

11-Önceki yıl A tipi fon provizyonel geliri

Fona geri satılmadığı için henüz realize olmayan ancak reeskont suretiyle gelir yazılarak ticari kara dahil edilen ancak beyannamede indirim konu-

su yapılarak vergilendirilmeyen tutar satışın yapıldığı başka deyişle karın realize olduğu yılın vergi matrahına eklenmek üzere kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir.

12- Önceki yıl A tipi fon prvizyonel geliri vergi karşılığı

Cari yılın vergi karşılığının hesabında indirim olarak dikkate alınır

13-İştirak kazancı

Yeminli mali müşavir raporu ile saptanan iştirak kazançları beyannamede matrahtan indirilir.

14-Sermayeye eklenecek veya eklenmiş gayrimenkul ve iştirak satış karı

Yıl içinde sermayeye eklenmiş olan veya "sermayeye eklenecek satış karları" hesabında bekleyen tutarlar kurumlar vergisi beyannamesinde matraha eklenir, aynı zamanda da indirim konusu yapılır Bunun için "yeminli mali müşavirlik" tasdik raporu beyannameye eklenir .

15-Emisyon primi

Kurumlar vergisinden ve gelir vergisi stopajından istisnadır

16-Yatırım indirimi tutarı

Kurumlar vergisinden istisnadır Yeminli mali müşavir raporu ile tespit edilir. Uygulanan istisna için %15 gelir vergisi stopajı uygulanır

17-Serbest bölge şube karı

Serbest bölgede elde edilen kar bilançoya dahil edildiğinde beyanname üzerinde indirim yapılır Zira buradaki kar vergiye tabi değildir.

18-Ödenmiş sermaye

31.12 tarihindeki sermaye dikkate alınır Ortalama ödenmiş sermayenin hesabı gerekmez.

19-I.Tertip yedek akçe

Vergi sonrası kardan varsa geçmiş yıllar ticari zararlarının indirilmesi sonucu bulunan tutarın %5' i dir. Ödenmiş sermayenin %20' sine ulaşıncaya kadar ayrılır

20-İntifa payı hesaplama yöntemi

Varsa ana sözleşmeye göre hesap edilir ve ayrılır

21-Ayrılacak finansman fonu

1999 yılından önce verilen "teşvik belgelerine" dayanılarak uygulanan finansman fonu vergi matrahından indirilir, bu tutar ertesi yıl matraha ilave edilir.

22-Dağıtılacak kar

Genel kurulda belirlenir.

23-2.Tertip yedek akçe

Pay sahipleri için ödenmiş veya çıkarılmış sermayenin %5'i oranında "birinci temettü payı" düşüldükten sonra pay sahipleri ile kara iştirak eden diğer kimselere dağıtılması kararlaştırılmış olan kısmın %10'udur

Net temettü dağıtımında 2.tertip yedek akçe dağıtılan net tutarın 9'a bölünmesi suretiyle bulunur.

Bedelsiz hisse senedi dağıtmak suretiyle kar dağıtımı yapıldığında ve olağanüstü yedeklerin dağıtılmasında 2.tertip yedek akçe ayrılmaz. Ayrıca "holding" şirketlerde de 2.tertip yedek akçe ayrılmaz.

Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi Stopajının Hesabı

1.Kurumlar vergisi oranı %30

Vergi matrahının %30'u oranında kurumlar vergisi tahakkuk eder. Fon dahil ödenecek kurumlar vergisi %33'tür.

2.Kar dağıtımı yapılmaması durumunda stopaj

Şirket nakit kar dağıtımı yapmadığı sürece stopaj vergisi ödemez. Dönem karının sermayeye eklenmesi suretiyle yapılan kar dağıtımı halinde de stopaj ödemez.

3. Kar dağıtımı yapılması durumunda stopaj

Şirket nakit kar dağıtımı yapar ise muhtasar beyanname ile stopaj vergisi öder.

Stopaj oranları 99/13230 sayılı karar ile belirlenmiştir Halka açık şirketlerde %5, kapalı şirketler için %15' tir.

i. Karın tamamen dağıtıldığı durumda vergi hesabı:

	Halka açık	Halka kapalı
Dönem karı	100	100
%30 kurum vergisi	33	33
Kalan	67	67
%5 ve %15	3,6	11
Toplam vergi	36,6	44
Eski vergi rejimi	35,75	44

ii. %50 nakit kar dağıtıldığı durumda vergi hesabı:

	Halka açık	Halka kapalı
Dönem karı	100	100
%30 kurum vergisi	33	33
Kalan	67	67
%5 ve %15	1,8	5,5
Toplam vergi	34,8	38,5
Eski vergi rejimi	35,75	44

iii. Bedelsiz hisse senedi vermek suretiyle kar dağıtıldığı durumda vergi hesabı:

	Halka açık	Halka kapalı
Dönem karı	100	100
%30 kurum vergisi	33	33
Kalan	67	67
%5 ve %15	0	0
Toplam vergi	33	33
Eski vergi rejimi	35,75	44

4. Yatırım indirimi için stopaj

Şirket kar dağıtımında uygulanan kurumlar vergisi istisnaları için her hal ve takdirde stopaj vergisi ödenmesi gerekmektedir. (G.V.K. madde 96/6-b/i)

Vergi nispeti gerek halka açıklarda gerekse kapalılarda %15 tir

Halka açık şirketlerin yatırım indirimine isabet eden kazançlarında vergi yükü %5 artıyor. Çünkü eski oran %10 idi.

Kapalı şirketlerin yükünde değişiklik yok.

5. Satış karları için stopaj

Gayrimenkul ve iştirak hisselerin satış karlarının sermayeye eklenmesi de bir kurumlar vergisi istisnası olduğu için bu istisna tutarı üzerinden de her hal ve takdirde stopaj vergisi ödenecektir. (G.V.K. madde 96/6-b/i)

Bu stopajın oranı %10'dan %15'e artmıştır (Fon dahil %16,5) Bakanlar Kurulu Kararı ile % 10'a indirilebilir.

6. Emisyon primleri için stopaj

Gerek kuruluşta gerekse sermaye arttırımı sırasında nominal bedelin üzerinde satılan hisse senetlerinden sağlanan kazançlar "emisyon primi" olarak kurumlar vergisinden istisnadır

Bu istisna için de stopaj vergisi (G.V.K. madde 96/6-b/i)söz konusu olmakla beraber stopajın oranı 2002 yılı sonuna kadar "sıfır" olarak belirlenmiştir.

EK: 1

SENET REESKONTLARI

◆ Senedi 31.12 Tarihindeki Değerine İndirger

◆ Vergi Ertelemesi Sağlar

Alacak Senetleri > Borç Senetleri

◆ İç İskonto Formülü Esas Alınır:

$$F=A-(A*360/360+m+t)$$

⇒ A : Nominal Değer

⇒ m : Faiz Oran:

⇒ t : Vade

⇒ F : Reeskont Tutarı

◆ Senette Faiz Nisbeti Yok İse “Merkez Bankası Kısa Vadeli Avans Faizi” Uygulanır

EK: 3

SABİT KIYMET TUTARI	1.000
AMORTİSMAN SÜRESİ	5
YD.ORANI	

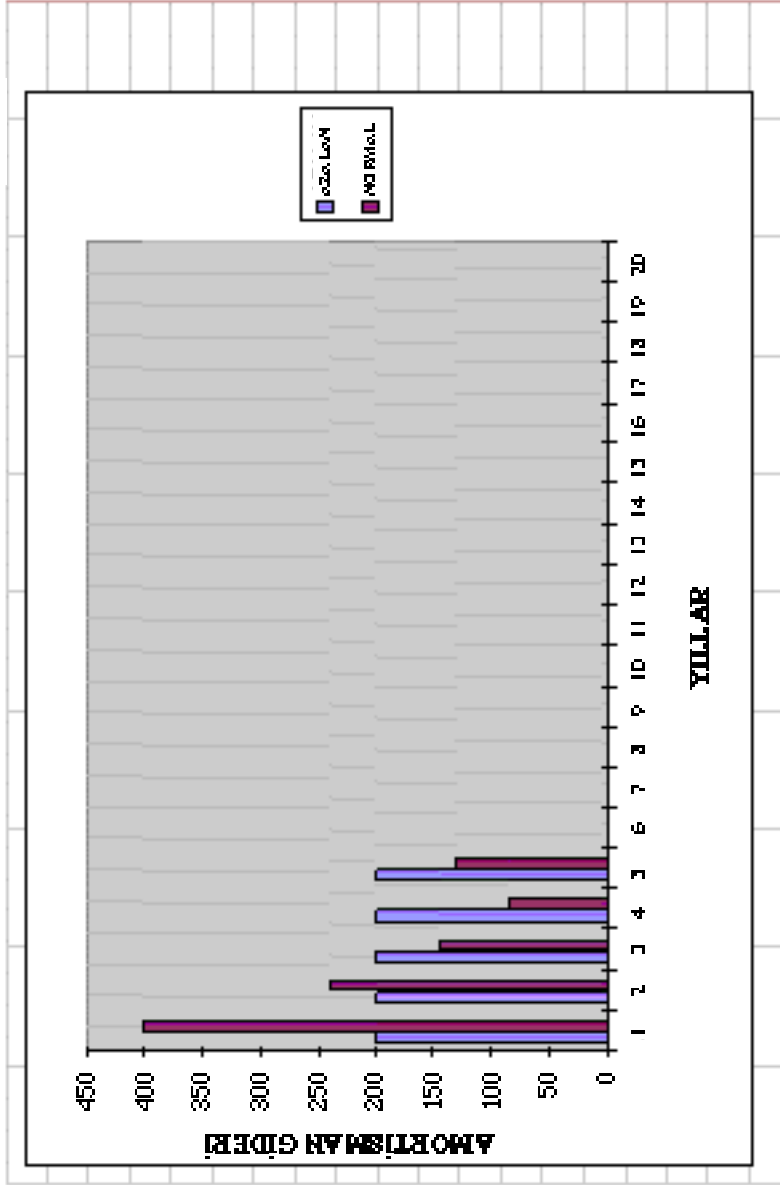
NORMAL AMORTİSMAN MODELİ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5
AMORTİSMAN GİDERİ	1.000	200	200	200	200	200
BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	1.000	200	400	600	800	1.000
DEĞERLENEN AMORT ARTIŞI	0	0	0	0	0	0
DEĞERLENMİŞ SABİT KIYMET	1.00	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0
KÜMÜLE DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0

AZALAN BAKİYELER USULÜ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5
AMORTİSMAN GİDERİ	1.000	400	240	144	86	130
BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	1.000	400	640	784	870	1.000
DEĞERLENEN AMORT ARTIŞI	0	0	0	0	0	0
DEĞERLENMİŞ SABİT KIYMET	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0
KÜMÜLE DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0

EK-3A

EK: 4

SABİT KIYMET TUTARI	1.000
AMORTİSMAN SÜRESİ	5
Y.D.ORANI	0,50

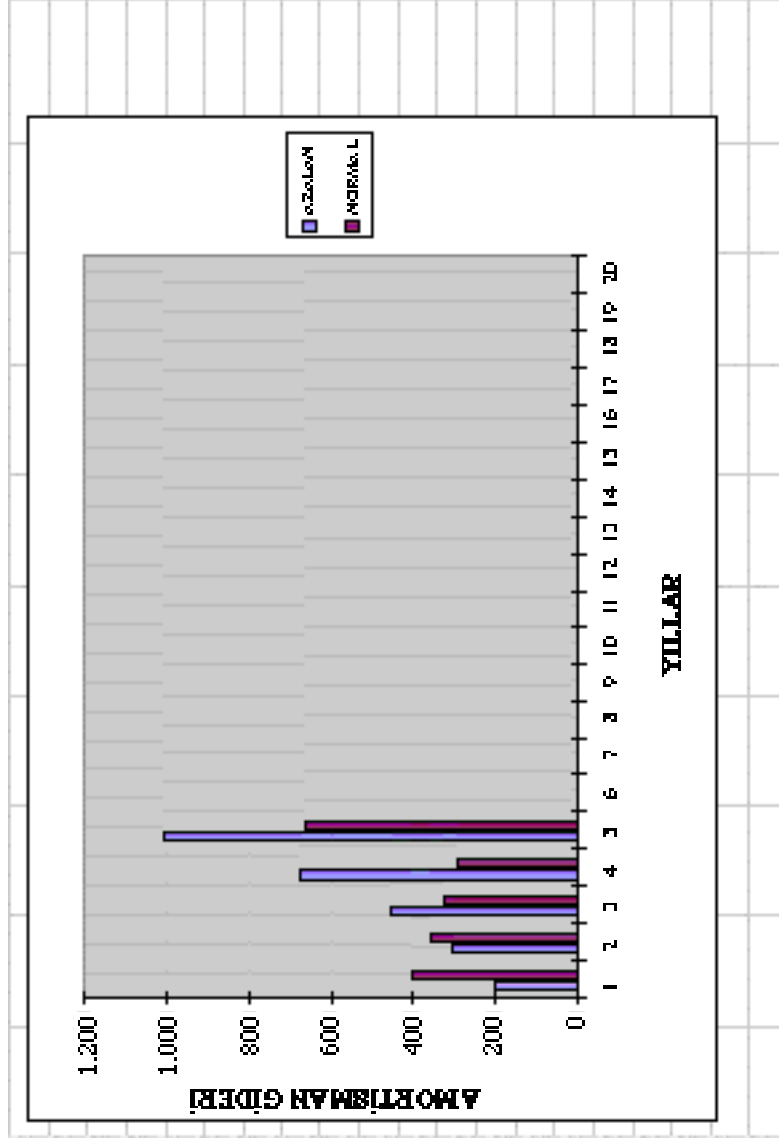
NORMAL AMORTİSMAN MODELİ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5
AMORTİSMAN GİDERİ	2.638	200	300	450	675	1.013
BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	5.063	200	600	1.350	2.700	5.063
DEĞERLENEN AMORT. ARTIŞI	2.425	0	100	300	675	1.350
DEĞERLENMİŞ SABİT KIYMET	5.063	1.000	1.500	2.250	3.375	5.063
DEĞER ARTIŞ FONU	1.638	0	400	450	450	338
KÜMÜLE DEĞER ARTIŞ FONU	1.638	0	400	850	1.300	1.638

AZALAN BAKİYELER USULÜ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5
AMORTİSMAN GİDERİ	2.032	400	360	324	292	656
BİRİKMİŞ AMORTİSMAN	5.063	400	960	1.764	2.938	5.063
DEĞERLENEN AMORT. ARTIŞI	3.031	0	200	480	882	1.469
DEĞERLENMİŞ SABİT KIYMET	5.063	1.000	1.500	2.250	3.375	5.063
DEĞER ARTIŞ FONU	1.032	0	300	270	243	219
KÜMÜLE DEĞER ARTIŞ FONU	1.032	0	300	570	813	1.032

EK:4A

EK: 5

SABİT KIYMETTUTARI	1.000
AMORTİSMAN SÜRESİ	10
Y.D.ORANI	

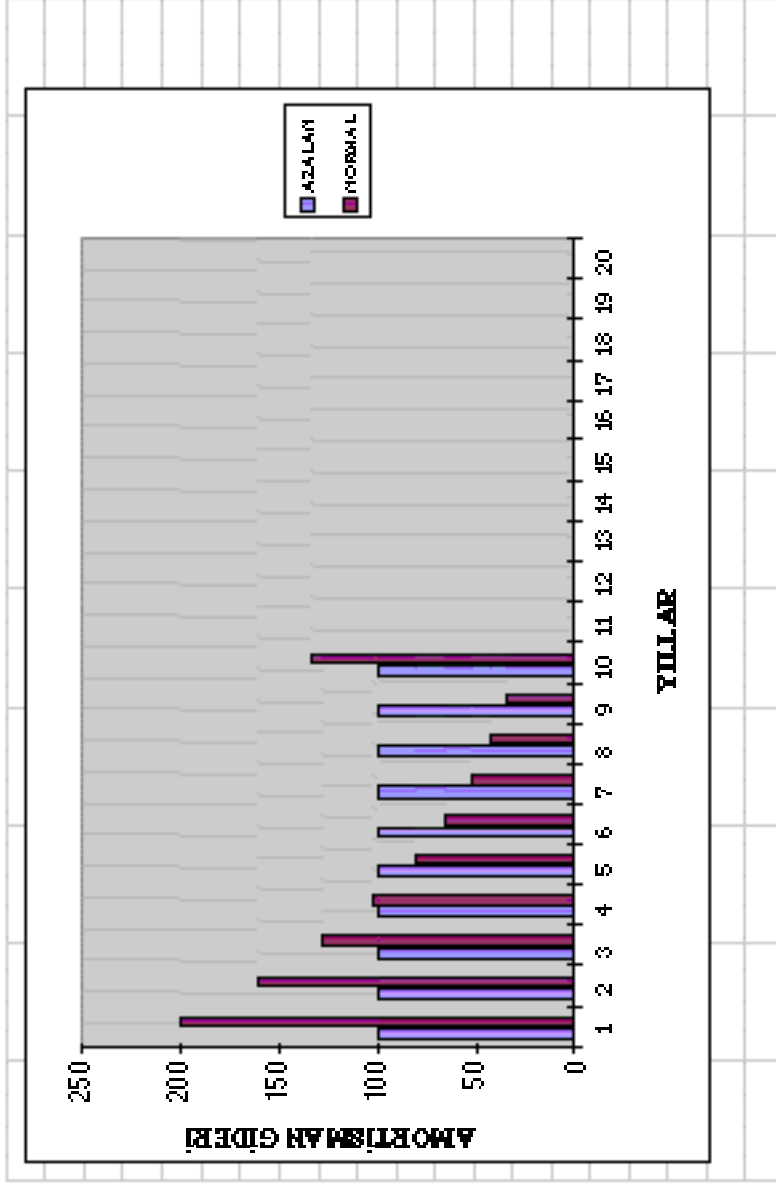
NORMAL AMORTİSMAN MODELİ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AMORTİSMAN GİDERİ	1.000	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
BİRİKMiŞ AMORTİSMAN	1.000	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1.000
DEĞERLENEN AMORT. ARTIŞI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DEĞERLENMiŞ SABİT KIYMET	1.00	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.00	1.000	1.000	1.000	1.000
DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KÜMÜLE DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

AZALAN BAKİYELER USULÜ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AMORTİSMAN GİDERİ	1.000	200	160	128	102	82	66	52	42	34	134
BİRİKMiŞ AMORTİSMAN	1.000	200	360	488	590	672	738	790	832	866	1.000
DEĞERLENEN AMORT. ARTIŞI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DEĞERLENMiŞ SABİT KIYMET	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KÜMÜLE DEĞERARTIŞ FONU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

EKSA

EK: 6

SABİT KIYMETTUTARI	1.000
AMORTİSMAN SURESI	10
Y.D.ORANI	0,50

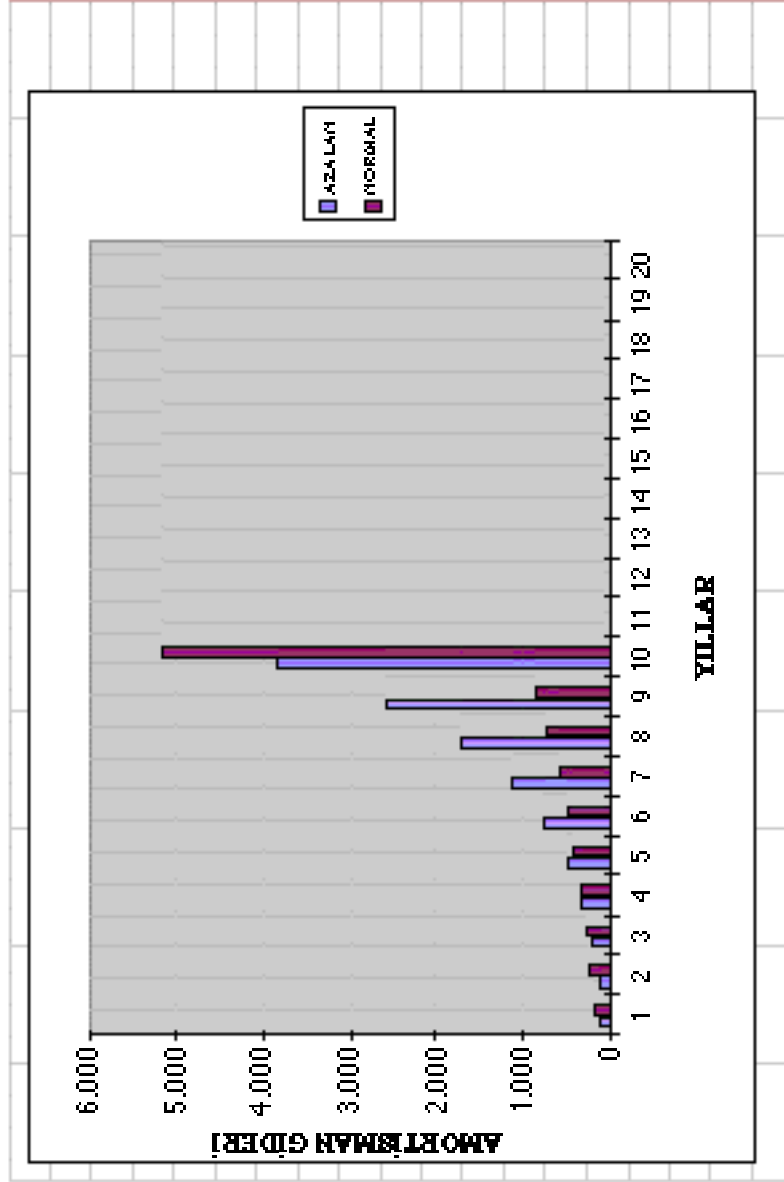
NORMAL AMORTİSMAN MODELİ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AMORTİSMAN GİDERİ	11.333	100	150	225	338	506	759	1.139	1.709	2.563	3.844
BİRİKMiŞ AMORTİSMAN	38.443	100	300	675	1.350	2.531	4.556	7.973	13.669	23.066	38.443
DEĞERLENEN AMORTİ ARTIŞI	27.110	0	50	150	338	675	1.266	2.278	3.987	6.834	11.533
DEĞERLENMiŞ SABİT KIYMET	38.443	1.000	1.500	2.250	3.375	5.063	7.594	11.391	17.086	25.629	38.443
DEĞER ARTIŞ FONU	10.333	0	450	600	788	1.013	1.266	1.519	1.709	1.709	1.281
KUMULE DEĞER ARTIŞ FONU	10.333	0	450	1.050	1.838	2.850	4.116	5.634	7.343	9.052	10.333

AZALAN BAKİYELER USULÜ

YENİDEN DEĞERLEME ORANI		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
YILLAR	TOPLAM	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AMORTİSMAN GİDERİ	9.320	200	240	288	346	415	498	597	717	860	5.160
BİRİKMiŞ AMORTİSMAN	38.443	200	540	1.098	1.993	3.404	5.603	9.002	14.219	22.189	38.443
DEĞERLENEN AMORTİ ARTIŞI	29.124	0	100	270	549	996	1.702	2.802	4.501	7.110	11.095
DEĞERLENMiŞ SABİT KIYMET	38.443	1.000	1.500	2.250	3.375	5.063	7.594	11.391	17.086	25.629	38.443
DEĞER ARTIŞ FONU	8.320	0	400	480	576	691	829	995	1.194	1.433	1.720
KUMULE DEĞER ARTIŞ FONU	8.320	0	400	880	1.456	2.147	2.977	3.972	5.166	6.600	8.320

EK-6A

GEÇİCİ VERGİ					
Sabit Kıymet 1,000	Mart 99	Haz.99	Eyl.99	Ara.99	
Yeriden Değer Oranı	: 9,7	% 24,2	% 35,7	% 52,1	
Değerlenmiş Kıymet	1,097,000	1,242,00	1,357,000	1,521,000	
Amortisman Oranı	% 20	% 20	% 20	% 20	
A. Gideri Yıllık	219,400	248,400	271,400	304,200	
Dön. İstabet Eden Pay	(1/12)x5	(1/12)x6	(1/12)x9	(1/12)x12	
D.Amor.Gideri (Küm.)	54,850	124,200	203,550	304,200	
Üçer Aylık Dönem Gideri	54,850	69,350	79,350	100,650	

